

Bijlage 1 bij het ministerieel besluit tot vaststelling van een beheerregeling voor de kleine mantelmeeuw (*Larus fuscus*) en de zilvermeeuw (*Larus argentatus*) in Vlaanderen.

Beheerregeling voor kleine mantelmeeuw en zilvermeeuw in Vlaanderen

Beheerregeling versie 2022

INHOUD

1	INLEIDING.....	5
2	ONDERDELEN VAN DE BEHEERREGELING	6
2.1	DE SOORTEN WAAROP DE BEHEERREGELING VAN TOEPASSING ZAL ZIJN	6
2.2	DE PERSONEN OF DE CATEGORIEËN VAN PERSONEN DIE DE MAATREGELEN ZULLEN UITOEFENEN	6
2.3	DE MAATREGELEN DIE ZULLEN MOGEN OF MOETEN WORDEN UITGEVOERD, EN DE MIDDELEN OF METHODEN DIE DAARBIJ ZULLEN MOGEN OF MOETEN WORDEN GEBRUIKT.....	6
2.4	DE TE VERLENEN AFWIJINGEN VAN DE BESCHERMINGSBEPALINGEN VAN HOOFDSTUK 3, AFDELING 2 VAN HET SOORTENBESLUIT, DIE MET HET OOG OP DIE MAATREGELEN WORDEN TOEGESTAAN.....	7
2.5	DE OMSTANDIGHEDEN VAN TIJD EN PLAATS WAARONDER DE MAATREGELEN ZULLEN MOGEN WORDEN UITGEVOERD	7
2.6	DE VOORWAARDEN EN LASTEN WAARONDER DE MAATREGELEN ZULLEN MOGEN WORDEN UITGEVOERD	8
2.7	DE CONTROLES DIE ZULLEN WORDEN UITGEVOERD	8
2.8	EEN SENSIBILISATIE- OF COMMUNICATIESTRATEGIE	8
3	BESCHERMING	9
3.1	WETTELIJKE BESCHERMING	9
3.2	INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN.....	9
4	KNELPUNTEN.....	11
4.1	INDELING.....	11
4.2	VOLKSGEZONDHEID EN OPENBARE VEILIGHEID.....	11
4.3	VEILIGHEID VAN HET LUCHTVERKEER	12
4.4	SCHADE AAN GEWASSEN, VEE, BOSSEN, VISSERIJ, WATEREN.....	12
4.5	DE BESCHERMING VAN DE WILDE FAUNA OF FLORA OF VOOR DE INSTANDHOUDING VAN DE NATUURLIJKE HABITATS.....	12
5	ZONERING EN BORGING VAN DE G-IHD.....	13
5.1	BROEDZONES	13
5.2	UITDOOFZONES	13
5.3	BORGING G-IHD	13
6	MAATREGELEN	14
6.1	CLASSIFICATIE.....	14
6.2	REEDS GENOMEN MAATREGELEN.....	14
6.3	SENSIBILISERENDE MAATREGELEN.....	15
6.4	MAATREGELEN VOOR OVERLASTPREVENTIE	16
6.5	MAATREGELEN VOOR BROEDPREVENTIE.....	17
6.6	CORRECTIEVE MAATREGELEN.....	17

6.6.1 OPZETTELIJK (EN BETEKENISVOL) VERSTOREN	17
6.6.2 OPZETTELIJK VernIELEN, BESCHADIGEN OF WEGNEMEN VAN NESTEN	18
6.6.3 OPZETTELIJK VernIELEN, BESCHADIGEN OF VERZAMELEN VAN EIEREN	18
6.7 CURATIEVE MAATREGELEN	19
7 AFWIJkingEN	20
7.1 BEPALING VAN DE AFWIJkingEN	20
7.2 SPECIFIEKE AFWIJkingEN	20
7.3 GENERIEKE AFWIJking	21
7.3.1 ALGEMEEN	21
7.3.2 VOORWAARDEN	22
7.4 CORRECTIEVE MAATREGELEN	22
7.4.1 OPZETTELIJK EN BETEKENISVOL VERSTOREN	22
7.4.2 OPZETTELIJK VernIELEN, BESCHADIGEN OF WEGNEMEN VAN NESTEN	23
7.4.3 OPZETTELIJK VernIELEN, BESCHADIGEN OF VERZAMELEN VAN EIEREN	23
7.5 AFWIJkingEN VOOR HET NEMEN VAN CURATIEVE MAATREGELEN	24
7.6 GEDOOGZONES BINNEN UITDOOFZONES	24
7.7 CONTROLE	25
8 BROEDZONES	25
8.1 INLEIDING	25
8.2 REGIO ANTWERPSE HAVEN	27
8.3 REGIO GENTSE HAVEN	28
8.4 REGIO KUST	28
8.4.1 REGIO OOSTKUST (ZEEBRUGGE TOT KNOCKE)	28
8.4.2 REGIO MIDDENKUST (OOSTENDE TOT NIEUWPOORT)	30
8.5 NOORDZEE	32
8.6 ARTIFICIËLE BROEDZONES	32
8.7 FASERING EN INRICHTING VAN BROEDZONES	33
9 UITDOOFZONES	34
9.1 SOCIO-ECONOMISCHE ACTIVITEITEN	34
9.2 SEVESO-STATUS	35
9.3 WOONKERNEN	35
10 MEEUWENINTERVENTIETEAM	37
10.1 WERKINGSGEBIED	37
10.2 UITVOERING	37

10.3	FINANCIERING	38
10.4	MONITORING.....	38
10.5	RAPPORTERING.....	38
11	MONITORING VAN DE MEEUWENPOPULATIES EN CONTROLE VAN DE MAATREGELEN	39
11.1	MONITORING VAN DE BROEDENDE POPULATIES VAN ZILVERMEEUW EN KLEINE MANTELMEEUW.....	39
11.1.1	METHODIEK	39
11.1.2	ACTIEPLAN.....	39
11.1.3	RAPPORTERING.....	39
11.1.4	UITVOERING EN FINANCIERING.....	40
11.2	MONITORING VAN DE ACTIES EN MAATREGELEN VAN DE BEHEERREGELING	40
11.3	EVALUATIE VAN POPULATIE-AANTALLEN IN RELATIE TOT AFWIJKINGEN	40
12	BEGELEIDINGSGROEP	41
12.1	PERIODICITEIT.....	41
12.2	LEDEN.....	41
13	ACTIETABEL EN LOOPTIJD.....	43
14	FINANCIIEEL OVERZICHT.....	47

1 Inleiding

Het instrument 'beheerregeling' is ingeschreven in het Besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer (citeeropschrift: "het Soortenbesluit"). De algemene doelstelling van een beheerregeling is het voorkomen of herstellen van hinder, risico of schade veroorzaakt door bepaalde soorten dieren of planten. Zowel maatregelen waarvoor een afwijking van de verbodsbepalingen van het Soortenbesluit vereist is, als preventieve acties zoals communicatie- en sensibilisatie-initiatieven kunnen vastgelegd worden in een beheerregeling. Een beheerregeling laat toe om in welomschreven gevallen binnen het wettelijk kader snel en correct op te treden. De looptijd van een beheerregeling bedraagt 5 jaar. Als naar aanleiding van de controles vermeld in het Soortenbesluit blijkt dat er niet langer wordt tegemoetgekomen aan de voorwaarden voor de beheerregeling in kwestie, kan de minister de beheerregeling doen wijzigen, opschorten of stopzetten.

Zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw zijn Europees en Vlaams beschermde vogelsoorten waarvoor gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen werden vastgesteld door de Vlaamse Regering (Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen voor Europees te beschermen soorten en habitats 05/11/2010). Een beheerregeling mag in geen geval afbreuk doen aan de duurzame instandhouding van de populaties van de betrokken soorten.

Deze beheerregeling wordt ondersteund door een achtergrondrapport, dat uitgebreid ingaat op de ecologie, bescherming, verspreiding, aantallen, evoluties en problematiek van beide meeuwensoorten in Vlaanderen. Het geeft tevens de krijtlijnen van deze beheerregeling weer en hoe die tot stand zijn gekomen. Het achtergrondrapport werd opgemaakt onder begeleiding van een stuurgroep waarin relevante actoren uit het natuurbehoud en de economische sector vertegenwoordigd waren net als experts uit de verschillende overheden.

2 Onderdelen van de beheerregeling

Artikel 29 van het Soortenbesluit (SB) stelt: “een beheerregeling bevat altijd de volgende onderdelen”:

2.1 De soorten waarop de beheerregeling van toepassing zal zijn

Deze beheerregeling heeft uitsluitend toepassing op de kleine mantelmeeuw (*Larus fuscus*) en zilvermeeuw (*Larus argentatus*). Waar de beheerregeling “(grote) meeuwen” vernoemt, wordt collectief naar beide soorten verwezen. De beheerregeling beschrijft specifiek maatregelen voor de broedende populaties van beide soorten en gaat niet in op andere maatregelen nodig voor het behalen van de gunstige staat van instandhouding zoals de verbetering van de kwaliteit van de leefgebieden.

2.2 De personen of de categorieën van personen die de maatregelen zullen uitoefenen

De in de beheerregeling opgenomen maatregelen worden verder verduidelijkt in hoofdstuk 5. Afhankelijk van het type maatregelen zijn andere personen of categorieën van personen gemachtigd om de maatregelen te kunnen uitoefenen:

1. Sensibiliserende maatregelen worden in het kader van deze beheerregeling uitgevoerd via de reeds bestaande kanalen en verantwoordelijken (zie 6.3). Nieuwe initiatieven kunnen hieraan toegevoegd worden.
2. Maatregelen voor overlastpreventie kunnen door verschillende actoren uitgevoerd worden: gemeente- en provinciebesturen, de Vlaamse overheid, intercommunales, privépersonen (zowel natuurlijk als rechtspersoon). Privépersonen mogen maatregelen uitvoeren op percelen waarop ze een zakelijk recht hebben, die ze huren, of waarop een concessie rust, dit alles binnen de grenzen van hun toegekende recht.
3. Maatregelen voor broedpreventie mogen door privépersonen (zowel natuurlijk als rechtspersoon) en overheden uitgevoerd worden op percelen waarop ze een zakelijk recht hebben, die ze huren, of waarop een concessie rust, dit alles binnen de grenzen van hun toegekende recht. De inzet van gespecialiseerde experts (brandweer, meeuweninterventieteam (zie Hoofdstuk 10), provinciale/gemeentelijke diensten, overheid) kan gewenst of noodzakelijk zijn.
4. Correctieve maatregelen (zie 2.3, punt 4) zijn maatregelen welke worden genomen om de oorzaak van een ongewenste situatie weg te nemen, en herhaling te voorkomen. Deze kunnen enkel genomen worden indien hiervoor een afwijking op het Soortenbesluit (conform Art. 22) werd bekomen. Dit kan door privépersonen (zowel natuurlijk als rechtspersoon) en overheden op percelen waarop ze een zakelijk recht hebben, die ze huren, of waarop een concessie rust, dit alles binnen de grenzen van hun toegekende recht. Bij voorkeur worden hiervoor echter gespecialiseerde experts (brandweer, meeuweninterventieteam, provinciale/gemeentelijke diensten, overheid) ingezet. De inzet van gespecialiseerde experts is zeker gewenst bij het opzettelijk vernielen, beschadigen of verwijderen van eieren (zie 2.3, punt 4.c) vanwege de risico's die hiermee verbonden zijn.

2.3 De maatregelen die zullen mogen of moeten worden uitgevoerd, en de middelen of methoden die daarbij zullen mogen of moeten worden gebruikt

De maatregelen die in deze beheerregeling zijn opgenomen en de middelen of methoden die daarbij mogen of moeten gebruikt worden, worden behandeld in Hoofdstuk 6. Het betreft volgende categorieën:

1. Sensibiliserende maatregelen: bij voorkeur wordt gebruik gemaakt van de bestaande kanalen. Dit punt wordt behandeld in 6.3.
2. Maatregelen voor overlastpreventie omvatten (1) het afschermen of verwijderen van afval, (2) een aangepaste afvalophaling, en (3) het instellen van voederverboden (zie 6.4). Aanpassingen aan de dakconstructie om het vallen van meeuwenkuikens te voorkomen vallen hier ook onder.
3. Maatregelen voor broedpreventie omvatten aanpassingen aan dakconstructies teneinde het broeden van grote meeuwen te verhinderen. Deze omvatten: afschermen met gaas of netten, stalen pinnen, gespannen draden en zwakstroomdraden. De mogelijkheid ter implementatie van deze maatregelen zijn onderwerp van de gemeentelijke regelgeving inzake bouwvoorschriften (zie 6.5). Afwegingen naar toegankelijkheid voor brandbestrijding moeten gemaakt worden.
4. Correctieve maatregelen omvatten maatregelen betreffende:
  - a. *Opzettelijk en betekenisvol verstoren*: voorbeelden hiervan zijn bijvoorbeeld de betreding van daken of het gebruik van afschrikssystemen tijdens de broedpogingen van meeuwen. Dit wordt behandeld in 6.6.1.
  - b. *Opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten*: maatregelen die erop gericht zijn om nesten in aanbouw te verwijderen, vooraleer er eieren worden gelegd. Dit wordt behandeld in 6.6.2.
  - c. *Opzettelijk vernielen, beschadigen of vernietigen van eieren*: maatregelen die erop gericht zijn om bestaande legfels te vernietigen. De methodes die hiervoor gebruikt worden, zijn: (i) het schudden van eieren, (ii) het prikken van eieren, (iii) het oliën van eieren met een waslaagje of minerale oliën, (iv) het vervangen van eieren door kunstieren. Dit wordt verder behandeld in 6.6.3.

2.4 De te verlenen afwijkingen van de beschermingsbepalingen van hoofdstuk 3, afdeling 2 van het Soortenbesluit, die met het oog op die maatregelen worden toegestaan

Conform het Soortenbesluit moeten afwijkingen verleend worden op de beschermingsbepalingen zoals geformuleerd in hoofdstuk 3 afdeling 2. Volgende artikels zijn van toepassing: Onderafdeling 1 art. 10 en art. 11; Onderafdeling 2 art. 12 en art. 13; Onderafdeling 3 art. 14 en art. 15; Onderafdeling 5 art. 17 en art. 18.

Deze beheerregeling voorziet geen curatieve maatregelen (permanente bestrijding van juveniele en volwassen dieren) voor overlastbeperking met uitzondering van deze in het kader van de veiligheid van het luchtverkeer (Art. 20§1, 3). Art. 16 van het Soortenbesluit is dus enkel van toepassing in het kader van de veiligheid van het luchtverkeer-.

Bijlage 3 van het Soortenbesluit is niet op de meeuwen van toepassing. Er zijn geen aanvullingen of wijzigingen aan deze bijlage door te voeren.

2.5 De omstandigheden van tijd en plaats waaronder de maatregelen zullen mogen worden uitgevoerd

De omstandigheden van tijd en plaats waaronder de maatregelen zullen worden uitgevoerd variëren afhankelijk van het type maatregel:

Zowel sensibiliserende maatregelen als maatregelen voor overlast en broedpreventie kunnen op elk moment van het jaar uitgevoerd worden (zie 6.3 – 6.5). Sensibiliserende maatregelen en maatregelen voor overlastpreventie zijn niet gebonden aan een specifieke zone en kunnen dus zowel in broed- als uitdoofzones (zie 5. Zonering) ingezet worden. Maatregelen voor broedpreventie kunnen enkel ingezet worden in uitdoofzones.

Correctieve maatregelen kunnen enkel uitgevoerd worden in uitdoofzones:

- Maatregelen met betrekking tot het opzettelijk en betekenisvol verstoren kunnen uitgevoerd worden tijdens het volledige broedseizoen.
- Maatregelen met betrekking tot het vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten kunnen uitgevoerd worden vanaf het begin van de nestbouw tot het einde van het broedseizoen.
- Maatregelen met betrekking tot het vernielen, beschadigen of verwijderen van eieren kunnen uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen op eieren.

2.6 De voorwaarden en lasten waaronder de maatregelen zullen mogen worden uitgevoerd

De voorwaarden waaronder de maatregelen zullen mogen worden uitgevoerd staan beschreven in hoofdstuk 7. De hiërarchie in het nemen van maatregelen moet steeds gevolgd worden.

In alle gevallen is de toepassing van verboden handelingen (mits afwijking van dit verbod, zie 2.4) slechts een noodmiddel. Er moet immers steeds prioritair worden ingezet op preventieve maatregelen, gedefinieerd als maatregelen om broedpogingen te vermijden. Verboden handelingen worden dan enkel toegepast als preventieve maatregelen niet mogelijk zijn of onvoldoende efficiënt blijken, én als er zich effectieve overlast stelt.

2.7 De controles die zullen worden uitgevoerd

Zoals toegelicht in het Soortenbesluit (voor Art. 19) wordt met 'controles' verwezen naar de autoriteit die bevoegd is voor afwijkingen op verbodsbepalingen.

Het verlenen van afwijkingen is een bevoegdheid van de entiteit Adviezen, Vergunningen En Subsidies (AVES) van het Agentschap voor Natuur & Bos (ANB) van de Vlaamse overheid.

Voor deze beheerregeling gebeurt het uitoefenen van toezicht, het opleggen van bestuurlijke maatregelen, het onderzoeken van milieumisdrijven het opleggen van bestuurlijke geldboeten, het innen en invorderen van verschuldigde bedragen, het opsporen van milieumisdrijven, het strafrechtelijk sanctioneren van milieumisdrijven en het opleggen van veiligheidsmaatregelen volgens de regels bepaald in titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid.

2.8 Een sensibilisatie- of communicatiestrategie

Een goede communicatie draagt in belangrijke mate bij aan het creëren van maatschappelijk draagvlak voor zowel de instandhouding van de soorten als de uit te voeren maatregelen. Het succes van de te nemen maatregelen hangt in sterke mate af van informatieverstrekking en sensibiliseringsacties.

In het verleden werden reeds diverse initiatieven voor communicatie en sensibilisering over de grote meeuwen opgezet. Voor deze beheerregeling wordt voortgebouwd op de bestaande kanalen en fora, in plaats van nieuwe kanalen te creëren. Voor alle communicatie geldt dat deze steeds duidelijk, bondig en tijdig dient te gebeuren. De communicatie in het kader van deze beheerregeling wordt beschreven in 6.3.

3 Bescherming

De maatregelen van een beheerregeling mogen geen significant ongunstige impact hebben op de staat van instandhouding van de erin opgenomen soorten (Soortenbesluit, art. 30 §1). Hieronder worden de bescherming en de beoogde staat van instandhouding beschreven, als kader voor deze beheerregeling.

3.1 Wettelijke bescherming

Samengevat zijn kleine mantelmeeuw en zilvermeeuw beschermd op grond van zowel de Europese wetgeving (Vogelrichtlijn, Bijlage II/2) als de Vlaamse wetgeving (Soortenbesluit van 15 mei 2009, Bijlage 1). Conform de Vlaamse wetgeving zijn de volgende **handelingen** aldus **verboden**:

- het opzettelijk doden (Art. 10§1, 1°);
- het opzettelijk vangen (Art. 10§1, 2°);
- het opzettelijk en betekenisvol verstoren, in het bijzonder tijdens de perioden van de voortplanting, de afhankelijkheid van de jongen, de overwintering en tijdens de trek (Art. 10§1,3°);
- het opzettelijk vernielen, beschadigen of verzamelen van eieren (Art. 10§1°);
- het opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten. Onder nesten worden bewoonde nesten begrepen, alsook de nesten die in aanbouw zijn als voorbereiding op het komende broedseizoen, alsook de nesten die in de regel jaar na jaar tijdens het broedseizoen hergebruikt worden (Art. 14).

De afwijkingsmogelijkheden die conform het Soortenbesluit voorzien zijn (en die op Europese wetgeving geënt zijn), worden in het achtergrondrapport besproken.

3.2 Instandhoudingsdoelstellingen

Voor beide meeuwensoorten zijn enkel gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen (G-IHD's) geformuleerd en geen specifieke instandhoudingsdoelstellingen (s-IHD's). Deze G-IHD beschrijven de beoogde, regionaal gunstige staat van instandhouding.

Voor kleine mantelmeeuw wordt als G-IHD een broedbestand van minimaal 1.920 broedparen vooropgesteld. Voor zilvermeeuw wordt het behoud van minimaal 20.000 overwinterende of doortrekkende exemplaren tot doel gesteld.

Daarnaast stelt de G-IHD voor kleine mantelmeeuw het voorzien van een alternatieve en voldoende grote broedplaatsen in de buurt van de huidige kolonie tot doel. Voor zilvermeeuw is de verbetering van de kwaliteit van het leefgebieden opgenomen in de G-IHD door het voorzien van de nodige rust op slaapplaatsen en hoogwatervluchtplaatsen (aan de kust).

Larus fuscus - Kleine mantelmeeuw		
Thema	Doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	op korte termijn voorzien van een alternatieve en voldoende grote broedplaatsen in de buurt van de huidige kolonie
Populatie	=	behoud van een broedbestand van minimaal 1.920 broedparen
Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Larus argentatus – Zilvermeeuw		
Thema	Doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van minimaal 20.000 exemplaren
Kwaliteit	=	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Deze gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen moeten bij de uitvoering van deze beheerregeling voor beide soorten ten allen tijde worden behaald.

4 Knelpunten

4.1 Indeling

De knelpunten, ervaren door de aanwezigheid van (al dan niet broedende) meeuwen, worden, conform Art. 20 van het Soortenbesluit, als volgt ingedeeld:

1. Knelpunten met betrekking tot volksgezondheid of de openbare veiligheid;
2. Knelpunten met betrekking tot veiligheid van het luchtverkeer;
3. Knelpunten met betrekking tot belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, wateren en andere goederen in eigendom of gebruik;
4. Knelpunten met betrekking tot bescherming van wilde fauna of flora, of voor de instandhouding van de natuurlijke habitats.

Deze knelpunten worden door heel uiteenlopende actoren ervaren, zowel natuurlijke personen als publiekrechtelijke en privaatrechtelijke rechtspersonen (bijvoorbeeld gemeentes, bedrijven...).

De bovenstaande indeling refereert aan de afwijkingsgronden van het Soortenbesluit (respectievelijk Art. 20§1, 1°, 3°, 4° en 5°). Niet al deze afwijkingsmogelijkheden kunnen voor beide meeuwensoorten worden benut. Met name Art. 20§3 beperkt de afwijkingsmogelijkheid ter voorkoming van schade aan goederen (3.) tot schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren. Het sluit materiële goederen dus uit en deze knelpunten worden daarom in deze beheerregeling niet verder opgenomen.¹

4.2 Volksgezondheid en openbare veiligheid

Door het broeden op daken in residentiële buurten (stadscentra, woonwijken) ontstaat een conflict met de bewoners die klagen over lawaaihinder en agressie. Lawaaihinder treedt vooral op wanneer de eieren zijn uitgekomen en er van 's morgens vroeg tot 's avonds laat heel wat contactroepen zijn tussen oudervogels en jongen. Gezien dit de periode met de kortste nachten van het jaar betreft, kan er bij de omwonenden sprake zijn van ernstige verstoring van de nachtrust. Bovendien kunnen ouderdieren agressief gedrag vertonen in de buurt van het nest.

Dezelfde problematiek van agressie kan in (haven)industriegebieden ook verruimd worden naar werknemers die zich te dicht in de buurt van de nesten of kolonies begeven. Dit kan niet alleen leiden tot gevaren voor de volksgezondheid (verwondingen). De openbare veiligheid kan ook in het gedrang gebracht worden wanneer werkzaamheden niet langer volgens de (wettelijke) voorschriften worden uitgevoerd, of wanneer een gehinderde uitvoering leidt tot storingen van gevoelige processen of installaties.

Het nest(materiaal) op daken kan problemen veroorzaken door het verstopping van dakgoten en afvoerbuizen, het belemmeren van de goede werking van schoorstenen, ...

Het gedrag waarbij meeuwen voedsel afhandig (pogen te) maken van mensen, bijvoorbeeld van toeristen, is een intussen goed bekend probleem. Ook dit gedrag wordt door mensen als agressief ervaren.

Het openpikken van vuilniszakken vormt een veelvoorkomend knelpunt. Dit veroorzaakt problemen voor de openbare netheid.

---

¹ Het achtergrondrapport bevat een opsomming van de schade aan goederen in eigendom en gebruik (§5.4, p41)

4.3 Veiligheid van het luchtverkeer

Botsingen met vogels kunnen verstrekkende effecten hebben als een gevolg van de hoge impactsnelheid. De materiële schade van een *bird strike* kan enorm zijn, maar laat zich uiteraard niet vergelijken met de menselijke schade die zij tot gevolg kan hebben. Vliegtuigcrashes die het gevolg zijn van aanvaringen met meeuwen zijn bekend, en luchthavens zijn dan ook bij uitstek onverenigbaar met de aanwezigheid van groepen van meeuwen. Luchthavens beschikken hiervoor over BCU's (Bird Control Units), die gemachtigd zijn in te grijpen op de aanwezigheid van voor de luchtvaart risicovolle dieren.

4.4 Schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, wateren

Sporadisch kan schade aan gewassen optreden.

4.5 De bescherming van de wilde fauna of flora of voor de instandhouding van de natuurlijke habitats.

Plaatsgebrek en verstoring in de laatste jaren hebben geleid tot kolonisatie van gebieden die beschermd worden voor andere soorten (in casu sternens). Broedende meeuwen zijn vaak directe nestplekconcurrenten van andere kustbroedvogels. Door de overlap in broedbiotopen zoals open, min of meer vlakke, en ongestoorde terreinen treedt ruimtecompetitie op vooral met zilvermeeuw (in mindere mate met kleine mantelmeeuw).

Niet alleen treedt er ruimtecompetitie op maar grote meeuwen prederen ook de eieren en kuikens van andere kustbroedvogels (sternen, steltlopers,...).

Het inrichten van broedzones mag geen habitatwijziging met zich meebrengen van habitattypes die zich in slechte staat van instandhouding bevinden. Zo werd de eindconclusie voor de meeste kustduinhabitattypes (2120, 2130, 2150, 2170, 2180 en 2190) als zeer ongunstig ingeschat in de Habitatrichtlijn rapportage aan Europa in 2019 (Paelinckx et al. 2019). Habitattype 2110 werd als matig ongunstig gerapporteerd; enkel habitattype 2160 is in gunstige staat.

5 Zonering en borging van de G-IHD

Deze beheerregeling gaat uit van een zonering met twee types zones: broedzones, waar de voortplanting ongehinderd en veilig moet verlopen, en uitdoofzones, waar de voortplanting gehinderd kan worden. Binnen de uitdoofzones wordt verder een onderscheid gemaakt tussen uitdoofzones met een generieke afwijking, en uitdoofzones met specifieke afwijkingsmogelijkheden².

Met deze afbakening komt in principe elke plaats in Vlaanderen binnen één van deze drie zones te liggen. Binnen elke zone kunnen andere maatregelen ingezet worden (zie Hoofdstuk 6).

5.1 Broedzones

Broedzones zijn gebieden waar de voortplanting van grote meeuwen (van de nestbouw tot het uitvliegen van de jongen), vooral van kleine mantelmeeuw, ongehinderd moet kunnen verlopen. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen (zie 3.2) voor kleine mantelmeeuw worden bij voorkeur binnen de broedzones gerealiseerd. Voor zilvermeeuw moeten ook duurzame oplossingen gerealiseerd worden in broedzones, ook al zijn er voor deze soort geen doelstellingen rond broedpopulatie opgenomen in de G-IHD. Om de gekende overlast met broedende meeuwen te verminderen moet optimaal broedgebied kunnen ingericht worden waarbinnen vooral kleine mantelmeeuw ongestoord kan broeden. Hierbij zijn regionale verschillen waarneembaar.

In de broedzones wordt dus niet afgeweken van de geldende verbodsbepalingen (zie 3.1). Maatregelen voor broedpreventie en correctieve maatregelen worden in broedzones dan ook niet toegepast (Hoofdstuk 6). Sensibiliserende maatregelen en maatregelen voor overlastpreventie kunnen wel van toepassing zijn.

De broedzones worden verder beschreven in Hoofdstuk 8.

5.2 Uitdoofzones

Uitdoofzones zijn gebieden waar de voortplanting van grote meeuwen gehinderd mag worden.

Sensibiliserende maatregelen en maatregelen voor overlastpreventie zijn van toepassing, alsook maatregelen voor broedpreventie (zie 6.5). In afwijking van de verbodsbepalingen van het Soortenbesluit (zie 3.1) kunnen in uitdoofzones ook correctieve maatregelen worden toegepast. De verboden handelingen worden toegestaan na het verkrijgen van een (generieke of specifieke) afwijking, waaraan strikte voorwaarden zijn verbonden.

De afbakening van de uitdoofzones waarop de generieke afwijkingsmogelijkheden van toepassing zijn wordt beschreven in Hoofdstuk 9.

5.3 Borging G-IHD

De maatregelen opgenomen in de beheerregeling moeten de borging van de G-IHD voorzien. Het betreft hier niet alleen de maatregelen opgenomen ter realisatie van broedzones maar ook de sensibilisatie acties en preventieve maatregelen (mede ondersteund door het meeuweninterventieteam) alsmede de monitoring van de broedende kolonies. Deze maatregelen worden verderop in het document besproken. De monitoring van de belangrijkste slaap/rustplaatsen van overwinterende zilvermeeuwen vallen buiten het uitgangspunt van deze beheerregeling.

---

² Voor de eenvoud zal naar de drie zones worden verwezen als ‘broedzones’, ‘generieke uitdoofzones’ en ‘specifieke uitdoofzones’.

6 Maatregelen

Dit hoofdstuk stelt een classificatie op van alle maatregelen die tot doel hebben om de overlast van grote meeuwen te vermijden of te milderen. Daarbij wordt aangegeven welke specifieke handelingen worden ondersteund.

6.1 Classificatie

Binnen deze beheerregeling worden volgende types maatregelen onderscheiden.

- a) **SENSIBILISERENDE MAATREGELEN** informeren het doelpubliek over het natuurlijk karakter, de bescherming, het beperken van de verstoring, overlastpreventie of broedpreventie van grote meeuwen. Verder moet er ook gericht gecommuniceerd worden over de nodige rust op slaapplekken en hoogwatervluchtplaatsen (aan de kust) van grote meeuwen.
Bij preventieve maatregelen wordt een onderscheid gemaakt tussen maatregelen die dienen ter preventie van overlast (bijvoorbeeld aanpikken van vuilnis), en maatregelen die dienen ter preventie van broedgevallen. Broedpreventieve maatregelen zijn ook overlastpreventieve maatregelen, maar het omgekeerde is niet steeds waar.
- b) **MAATREGELEN VOOR OVERLASTPREVENTIE** richten zich in het bijzonder op het beperken van de beschikbaarheid van voedsel van menselijke oorsprong. Dit wordt immers als de belangrijkste oorzaak van overlast beschouwd.
- c) **MAATREGELEN VOOR BROEDPREVENTIE** voorkomen nestbouw door de betreffende locatie bij voorbaat oninteressant te maken voor broedpogingen. Enkel maatregelen die buiten de periode van voortplanting worden genomen en die niet ingrijpen op het verstoren van broedintenties, zijn wettelijk niet verboden. (Hoofdstuk 3 en Hoofdstuk 7). Nesten in alle stadia moeten beschermd worden (Art 14. §2 van het Soortenbesluit) dus ook nesten in aanbouw. Evenzeer is het verstoren van grote meeuwen tijdens broedintenties verboden en vallen onder correctieve maatregelen.
- d) **CORRECTIEVE MAATREGELEN** worden uitgevoerd wanneer meeuwen zich voortplanten, vanaf het moment dat een broedplek wordt gekozen tot het uitkomen van de jongen. Deze maatregelen zijn in de regel wettelijk verboden (Hoofdstuk 3 en Hoofdstuk 7).
  - i) **Opzettelijk en betekenisvol verstoren:** meeuwen worden verstoord met de bedoeling ze te verjagen van een uitgekozen broedplek waar nog geen nest is gebouwd.
  - ii) **Opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten:** nesten in aanbouw of volledige nesten, die nog geen eieren bevatten, worden vernield, beschadigd of weggenomen. Als reactie maken meeuwen vaak een nieuw nest op dezelfde locatie.
  - iii) **Opzettelijk vernielen, beschadigen of verzamelen van eieren:** eieren worden geschud, geprikt, geolied of weggenomen. Optimaal gebeurt dit op een manier dat de ouderdieren de broedpoging niet staken. Weggenomen eieren worden daarom idealiter vervangen door kunsteieren.
- e) **CURATIEVE MAATREGELEN** zijn maatregelen waarbij juveniele of volwassen vogels worden gevangen of gedood. Deze maatregelen zijn in de regel wettelijk verboden (Hoofdstuk 3 en Hoofdstuk 7).

Elke groep van maatregelen wordt hieronder hernomen en verder uitgewerkt, met de expliciete bedoeling om een omvattend kader te scheppen. Dit kader moet de toepassing van met name de broedpreventieve, correctieve en curatieve maatregelen beter op elkaar afstemmen dan voorheen het geval was.

Er moet zoveel mogelijk ingezet worden op preventieve en sensibiliserende maatregelen om correctieve maatregelen zoveel mogelijk te vermijden, dit met aandacht voor alle betrokken partijen. Bij de uitvoering van de maatregelen wordt best ingezet op diverse combinaties om een zo optimaal mogelijk resultaat te bereiken en gewenning aan een bepaalde maatregel tegen te gaan.

6.2 Reeds genomen maatregelen

In het verleden werden reeds effectieve maatregelen genomen door lokale en provinciale besturen op het vlak van de sensibiliserende maatregelen en de maatregelen voor overlastpreventie, die nog steeds

ingezet kunnen worden. Meer specifiek verwijzen we hierbij naar (1) voederverboden in politiereglementen, (2) aanpassingen aan de afvalophaling en (3) communicatie met inwoners, huiseigenaars, toeristen en andere. Tenzij anders vermeld, beoogt deze beheerregeling geen aanpassingen aan deze initiatieven, maar er wel complementair mee te zijn.

6.3 Sensibiliserende maatregelen

Sensibiliserende maatregelen vormen een belangrijk element in de mitigatie van overlast en schade veroorzaakt door grote meeuwen. In het verleden werden reeds diverse initiatieven voor communicatie en sensibilisering aangaande grote meeuwen opgezet. Deze beheerregeling opteert ervoor om voort te bouwen op de bestaande kanalen en fora, in plaats van nieuwe te creëren. De informatie binnen deze kanalen dient bij vaststelling van de beheerregeling te worden gereviseerd, waarna ook een jaarlijkse evaluatie bij de start van het broedseizoen wordt gemaakt (Actie 1, Actie 2). Het opstellen van een plan van aanpak dat alle communicatieacties omvat die kunnen opgenomen worden binnen de beheerregeling, is daartoe nodig (Actie 3). Hierin moet ook een stappenplan/beslissingsboom uitgewerkt worden omtrent de bestrijding van de grote meeuwen. Het doelpubliek varieert van openbare besturen tot privé-eigenaars en syndici. Dit kan deels uitgewerkt en opgenomen worden door het meeuweninterventieteam (zie Hoofdstuk 10). Gezien de regionale aanpak kan er, indien deze nood ontstaat, bekeken worden of alsnog nieuwe kanalen opgericht moeten worden of geënt kunnen worden op de bestaande. In het plan van aanpak worden ook acties in beeld gebracht die kunnen bijdragen tot verdere sensibilisatie van het grote publiek (zoals een rondtrekkende tentoonstelling,...). Actuele websites van actoren in dit opzicht zijn de volgende.

- Agentschap Natuur en Bos : <https://www.natuurenbos.be/> ³
- Provincie West-Vlaanderen : <http://www.meeuwenindestad.be/>
- Vogelbescherming Vlaanderen : <http://vogelbescherming.be/>
- Gemeentelijke websites

Actie 1	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Initiële revisie van het bestaande communicatiemateriaal en de kanalen over grote meeuwen in functie van de vaststelling van deze beheerregeling</i>	<i>ANB, Provincie West-Vlaanderen, Vogelbescherming Vlaanderen, gemeenten</i>	<i>Maand 1-3</i>	<i>Geen</i>

Actie 2	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Jaarlijkse revisie van het bestaande communicatiemateriaal over grote meeuwen in functie van het broedseizoen</i>	<i>ANB, Provincie West-Vlaanderen, Vogelbescherming Vlaanderen, gemeenten</i>	<i>Jaarlijks, maart</i>	<i>Geen</i>

Actie 3	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Opstellen plan van aanpak</i>	<i>ANB, meeuweninterventieteam</i>	<i>Maand 1-12</i>	<i>Geen</i>

³ <https://www.natuurenbos.be/beleid-wetgeving/overlast-schade/door-jachtwild-en-beschermde-soorten/welke-diersoort/meeuwen>

6.4 Maatregelen voor overlastpreventie

Hieronder worden in het bijzonder maatregelen begrepen die het voedselaanbod beperken. Gepaste maatregelen zijn (1) het afschermen of verwijderen van afval, (2) een aangepaste afvalophaling, en (3) het instellen van voederverboden. Andere maatregelen die leiden tot een verminderde verstoring van broedende meeuwen dienen waar mogelijk ingezet worden. Zo kan bijvoorbeeld vermeden worden dat mensen zich in bepaalde periodes in de buurt van nesten begeven om (schijn)aanvallen te vermijden.

Zoals eerder aangehaald, zijn rond het beperken van het voedselaanbod door lokale en provinciale besturen reeds heel wat goede initiatieven genomen. Een verdere actie kan zich dan ook richten op evaluatie, kennisuitwisseling, en remediëring van problemen (Actie 4). In het tweede jaar na de datum van vastlegging wordt een studiedag (halve dag) voorzien, voor gemeentelijke besturen (Actie 5).

Actie 4	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Evaluatie van maatregelen voor overlastpreventie</i>	<i>Provincie West-Vlaanderen, gemeentelijke overheden, ANB</i>	<i>Jaarlijks,</i>	<i>Geen</i>

Actie 5	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Studie(na)middag over 'meeuwen en afval' (t.a.v. lokale besturen)</i>	<i>Provincie West-Vlaanderen, OVAM, ANB</i>	<i>Tweede werkingsjaar, eventueel te herhalen</i>	<i>7.000€</i>

Deze maatregelen kunnen zowel worden ingezet in uitdoofzones als in broedzones (zie Hoofdstuk 7). Handhaving van de regelgeving over het aanbieden van afval en over het voederverbod is een noodzaak voor de effectiviteit van deze maatregel, en is de taak van het lokale bestuur. De ophalingen van het huishoudelijk afval en afval afkomstig van de horeca gebeuren door intercommunales of gespecialiseerde firma's. Lokale besturen moeten uitvoerig overleg plegen met de verantwoordelijken van deze partijen om de gewenste maatregelen efficiënt te kunnen uitvoeren.

Daarnaast kan het aanleggen en inrichten van meeuuvriendelijke daken een oplossing bieden voor de overlast die wordt ondervonden door kuikens die van de daken vallen of voor schade door het blokkeren van goten en afvoer/aanvoerkanalen. Een handleiding voor de meeuuvriendelijke inrichting van daken kan opgenomen worden door het meeuweninterventieteam. De mogelijkheden om binnen de reguliere werkingskredieten van de Vlaamse Overheid een subsidieregeling uit te werken die het behouden van broedende meeuwen op daken kan ondersteunen, zal onderzocht worden.

Actie 6	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Opmaak korte technische handleiding over meeuuvriendelijke dakinrichting</i>	<i>ANB, Meeuweninterventieteam</i>	<i>Maand 1-12</i>	<i>10.000€</i>

Actie 7	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Mogelijkheden onderzoeken voor een subsidieregeling voor het behouden van broedende meeuwen op daken</i>	<i>ANB</i>	<i>Maand 1-12</i>	<i>Geen</i>

Regelmatige uitwisseling van ervaringen is belangrijk om andere (nieuwe) maatregelen die effectief zijn, op grotere schaal doorgang te laten vinden. Lokale overheden kunnen hierin een rol spelen (zoals jaarlijkse studiedagen/infomomenten, zie Actie 5). Zo testte het VOC Oostende in 2020 een watersproeisysteem met bewegingsdetector op zonnepanelen om beschadiging ervan te voorkomen.

6.5 Maatregelen voor broedpreventie

Hieronder worden maatregelen begrepen die de betreffende locatie zodanig oninteressant maken voor meeuwen dat broedpogingen bij voorbaat worden uitgesloten. Een eenvoudige, maar effectieve maatregel is het regelmatig betreden van daken voorafgaand het broedseizoen van de meeuwen zodat ze deze daken niet uitkiezen om broedpogingen op te ondernemen.

Het gaat daarnaast vooral om technische maatregelen aan platte of zacht hellende daken, en aan dakgoten of richels rond schuine daken. De beheerregeling ondersteunt alle technische aanpassingen die geen letsels veroorzaken bij of schadelijk zijn voor meeuwen of andere diersoorten. Voorbeelden zijn de afscherming met gaas, netten, pinnen, draden of zwakstroomdraden over het ganse dakoppervlak, of kritische delen ervan.

Elementen van wenselijkheid, haalbaarheid, kostprijs, onderhoud, (brand)veiligheid *et cetera* worden hierbij lokaal afgewogen en wettelijk afgetoetst (onder andere aan de lokale bouwvoorschriften). De lasten voor de uitvoering van de maatregelen liggen bij de eigenaar. De beheerregeling voorziet niet in een financieel kader voor eventuele ondersteuning.

Kennis omtrent broedpreventieve maatregelen is her en der reeds ontsloten, maar vergt wel revisie. Voor wat de algemene informatie betreft, zal dit onderdeel vormen van Actie 1: initiële revisie van het bestaande communicatiemateriaal. Gelet op de techniciteit wordt de gespecialiseerde informatie op de eerder vermelde ANB-website best grondig herzien (Actie 8). In het tweede jaar na de datum van vaststelling wordt een studiedag (halve dag) voorzien, voor de bouw- en immobiliënsector (Actie 9) en eventueel andere stakeholders (nog nader te bepalen).

Actie 8	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Revisie van de handleiding 'Natuur als goede buur' voor meeuwen</i>	<u>ANB</u>	<i>Maand 12-24</i>	<i>Geen</i>

Actie 9	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Studie(na)middag over 'meeuwen en daken' (t.a.v. sectoren, stakeholders identificeren)</i>	<u>ANB</u> , Provincie West-Vlaanderen, Confederatie Bouw?	<i>Maand 12-24, eventueel te herhalen</i>	<i>7000€</i>

Deze maatregel wordt principieel ingezet in uitdoofzones (zie Hoofdstuk 9). De eigenaar draagt de lasten voor de uitvoering van de maatregelen. Eventuele financiële ondersteuning is een aangelegenheid voor lokale besturen.

Broedpreventie wordt in eerste instantie gericht op de zilvermeeuw; in mate van het mogelijke wordt de kleine mantelmeeuw ontzien.

6.6 Correctieve maatregelen

Correctieve maatregelen zijn maatregelen die ingrijpen op het broedproces van de grote meeuwen en die een afwijking op de verbodsbepaling uit het Soortenbesluit vereisen. Onderstaande maatregelen kunnen enkel ingezet worden voor kleine mantelmeeuw als de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd is. Indien de gunstige staat van instandhouding voor kleine mantelmeeuw niet gehaald wordt, kunnen wel nog maatregelen voor zilvermeeuw genomen worden. In elk geval moeten in eerst instantie maatregelen genomen worden ten aanzien van zilvermeeuwen, met ontzien van en met minimale impact op kleine mantelmeeuwen, en slechts in tweede instantie ten aanzien van kleine mantelmeeuwen.

6.6.1 Opzettelijk (en betekenisvol) verstoren

Onder versturende maatregelen worden maatregelen begrepen op locaties waar meeuwen een broedintentie vertonen (bijvoorbeeld baltsgedrag, honkvast gedrag) en die worden genomen op een tijdstip waarop de nestbouw nog niet gestart is. Betekenisvol verstoren is vooral van toepassing op grotere

kolonies (meerdere broedparen) waar de impact van de verstoring een significant effect heeft op populatieniveau. Bij verstoring gaan broedbereide meeuwen elders trachten te broeden wat tot een ruimtelijke verspreiding van de problematiek kan leiden. Het verstoren van grotere kolonies heeft als bijkomend probleem dat niet alle broedkoppels geschikte alternatieven zullen vinden wat kan resulteren in een daling van de populatie.

Zilvermeeuwen kiezen een broedlocatie vanaf december en bouwen nesten vanaf februari. Het tijdvenster voor het verstoren tijdens broedintenties loopt dan ook van december tot eind februari. Voor kleine mantelmeeuwen is deze periode maart (keuze broedlocatie) tot mei (bouw nest).

In overeenstemming met de vorige maatregelen (broedpreventie) is regelmatige betreding een eenvoudige, maar effectieve maatregel. In de praktijk wordt een wekelijkse betreding in de betreffende periode geadviseerd. Tijdens de betreding wordt bij voorkeur alle materiaal verwijderd dat als nestmateriaal zou kunnen dienen (mos, bladeren, takjes...).

Daarnaast zijn er verschillende middelen op de markt beschikbaar waarmee vogels kunnen worden verstoord. Zij dienen oordeelkundig en met mate te worden gebruikt. Er kan immers gauw gewenning optreden bij beide meeuwensoorten, terwijl de middelen ook verstorend werken op niet-doelsoorten en op de omgeving. De voor- en nadelen van een aantal middelen worden opgesomd in de handleiding 'Natuur als goede buur' (zie Actie 8) alsook op de website van ANB (<https://www.natuurenbos.be/beleid-wetgeving/overlast-schade/door-jachtwild-en-beschermde-soorten/welke-diersoort/meeuwen>).

6.6.2 Opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten

De hier bedoelde maatregelen zijn er op gericht om nesten (al dan niet in aanbouw) te verwijderen vooraleer er eieren zijn gelegd. Deze verwijdering heeft een direct effect op het broedsucces, al trachten meeuwen vaak een nieuw nest op dezelfde locatie te maken. De maatregelen moeten dus worden opgevolgd en zo nodig herhaald. Het wegnemen van nesten verdient de voorkeur boven een loutere vernieling of beschadiging, omdat nestmateriaal dat aanwezig blijft makkelijk voor een nieuw nest kan worden gebruikt.

De zoektocht naar meeuwen nesten kan tegenwoordig (kosten)effectief worden uitgevoerd met drones, al vereist de correcte verwerking van beeldmateriaal nog steeds veel manueel werk. De nestbouw bij zilvermeeuw loopt grofweg van februari tot april, en bij kleine mantelmeeuw van maart tot mei.

6.6.3 Opzettelijk vernielen, beschadigen of verzamelen van eieren

Methodes om bestaande legfels te vernietigen, zijn: (i) het schudden van eieren; (ii) het prikken van eieren; (iii) het oliën van eieren, met een waslaagje of minerale oliën; (iv) het vervangen van eieren door kunsteieren. Bij de eerste drie methodes worden de eieren terug in het nest gelegd, opdat de ouderdieren ze blijven bebroeden. De eieren die vervangen worden door kunsteieren worden daarna geschud, geprikt of geolied

Deze behandeling heeft een dubbele werking. Ten eerste wordt de periode waarin oudervogels zich gedeisd houden, verlengd (tijdens het broeden). Ten tweede wordt de periode waarin oudervogels zich agressief gedragen voor de verdediging van de jongen in het nest, vermeden.

Al deze methodes hebben de sterfte van het embryo tot gevolg. Bij het prikken komt er lucht het ei binnen; bij het oliën worden de poriën van het ei verzegeld. Het oliën (met bijvoorbeeld maïsolie) vormt een goedkope, makkelijk uitvoerbare en effectieve maatregel. Ook het verwisselen van eieren door nepeieren (in kunststof) blijkt in de praktijk een goed toepasbare methode. Bij het prikken of schudden van eieren is moeilijk te bepalen wanneer een ei voldoende geschud of geprikt is; een correcte uitvoering bepaalt het succes.

Naarmate het broedseizoen vordert, kunnen de oudervogels zich wel agressiever opstellen ten aanzien van uitvoerders. De toepassing van deze methodes vraagt dan ook de nodige expertise. De inzet van een meeuweninterventieteam kan opportuun zijn (zie Hoofdstuk 10).

6.7 Curatieve maatregelen

Curatieve maatregelen zijn maatregelen waarbij juveniele of volwassen vogels worden gevangen of gedood. Deze beheerregeling voorziet geen curatieve maatregelen voor overlastbeperking met uitzondering van deze in het kader van de veiligheid van het luchtverkeer (Art. 20§1, 3)

7 Afwijkingen

Overeenkomstig artikel 26, tweede lid en artikel 27, §2, derde lid van het Soortenbesluit worden bepaalde afwijkingen voorzien van de verbodsbepalingen die op basis van hoofdstuk 3, afdeling 2, onderafdeling 1 tot en met 4 van het Soortenbesluit gelden ten aanzien van beschermde soorten zoals de zilvermeeuw en de kleine mantelmeeuw.

Volgende afwijkingen van de verbodsbepalingen van het Soortenbesluit maken deel uit van deze vastgestelde beheerregeling:

1. Opzettelijk en betekenisvol verstoren van de betrokken meeuwensoorten cf. 6.6.1
2. Opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten cf. 6.6.2,
3. Opzettelijk vernielen, beschadigen of verzamelen van eieren cf. 6.6.3

Aan deze laatste maatregelen is echter wel een duidelijke hiërarchie verbonden:

- maatregelen onder 1 kunnen slechts genomen worden indien de onder preventieve maatregelen vermelde maatregelen en de maatregelen voor overlast- en broedpreventie (zie 6.3-6.5) niet kunnen genomen worden, of onvoldoende succesvol bleken;
- maatregelen onder 2 kunnen slechts genomen worden indien de onder 1 bedoelde maatregelen niet kunnen genomen worden, of onvoldoende succesvol bleken;
- en maatregelen onder 3 kunnen slechts genomen worden indien de onder 2 bedoelde maatregelen niet kunnen genomen worden, of onvoldoende succesvol bleken.

7.1 Bepaling van de afwijkingen

1. De afwijkingen worden verleend op grond van de knelpunten opgesomd in Hoofdstuk 4 (artikel 20, §1, 1°, 3°, 4° en 5° van het Soortenbesluit).
2. Afwijkingen worden enkel verleend in uitdoofzones (zie Hoofdstuk 5 en 9).
3. De afwijkingen volgen een regionale aanpak (zie 8.1). Dit wil zeggen dat er per regio garanties moeten zijn voor het duurzaam voortbestaan van de soort alvorens verboden handelingen toegepast kunnen worden. De regionale aanpak wordt verderop in het document besproken (Hoofdstuk 8-9).
4. Afwijkingen kunnen bovendien alleen maar toegestaan worden, indien aangetoond is dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat, en indien de afwijking geen afbreuk doet aan het streefdoel om de populaties van de soort in een gunstige staat van instandhouding te brengen of laten voortbestaan (op Vlaams niveau). Onder dit laatste worden de hoger genoemde instandhoudingsdoelstellingen begrepen. Concreet wil dit zeggen dat de in deze beheerregeling opgenomen maatregelen die een afwijking op een verbod in het Soortenbesluit behoeven, enkel toegestaan en geïmplementeerd kunnen worden als de **realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen** voor beide soorten **niet in het gedrang** komt. De monitoring opgenomen in deze beheerregeling (zie Hoofdstuk 11) moet bewaken dat de realisatie van de G-IHD ten allen tijde gegarandeerd wordt.
5. Als naar aanleiding van de controles vermeld in artikel 29, 7° van het Soortenbesluit blijkt dat er niet langer wordt tegemoetgekomen aan de voorwaarden voor de beheerregeling in kwestie, vermeld in artikel 29 en 30, kan de minister de beheerregeling doen wijzigen, opschorten of stopzetten. Indien aan de voorwaarden tot het nemen van maatregelen is voldaan, worden in eerste instantie maatregelen genomen ten aanzien van zilvermeeuwen, met ontzien van kleine mantelmeeuwen en waarbij de impact op broedende kleine mantelmeeuwen minimaal moet zijn, en slechts in tweede instantie ten aanzien van kleine mantelmeeuwen.

7.2 Specifieke afwijkingen

Het betreft afwijkingen die geval per geval worden bekeken. Deze worden aangevraagd volgens de reguliere procedure beschreven in het Soortenbesluit. Daarbij wordt een aanvraag tot afwijking aan het

ANB gericht, met het formulier dat op de website van het ANB beschikbaar is⁴. Een afwijking is doorgaans geldig voor (maximaal) een jaar maar kan ook verleend worden voor meerdere jaren. Over elke afwijking moet nadien worden gerapporteerd met een frequentie en tijdstip die vastgelegd worden in de afwijking. Doorgaans is dit jaarlijks, ten laatste op 15 januari van het jaar volgend op het broedseizoen. Specifieke afwijkingen zijn van toepassing op terreinen die geen broedzones zijn (Hoofdstuk 8), maar ook geen uitdoofzones die in aanmerking komen voor een generieke afwijking (Hoofdstuk 9).

7.3 Generieke afwijking

7.3.1 Algemeen

In de uitdoofzones (gedefinieerd in Hoofdstuk 9) geldt een **generieke afwijking**. De beheerregeling vormt het wettelijk kader voor deze afwijking van het Soortenbesluit. De generieke afwijkingen zijn geldig voor de duur van de beheerregeling en heeft betrekking op de correctieve maatregelen (zie 6.1 en 6.6):

- i) **Opzettelijk en betekenisvol verstoren:** meeuwen worden verstoord met de bedoeling ze te verjagen van een uitgekozen broedplek waar nog geen nest is gebouwd.
- ii) **Opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten:** nesten in aanbouw of volledige nesten, die nog geen eieren bevatten, worden vernield, beschadigd of weggenomen. Als reactie maken meeuwen vaak een nieuw nest op dezelfde locatie.
- iii) **Opzettelijk vernielen, beschadigen of verzamelen van eieren:** eieren worden geschud, geprikt, geolied of weggenomen. Optimaal gebeurt dit op een manier dat de ouderdieren de broedpoging niet staken. Weggenomen eieren worden daarom idealiter vervangen door kunsteieren.

De hier vastgelegde generieke afwijking maakt dat de terreineigenaar of -beheerder (natuurlijke personen, of publiek- of privaatrechtelijke rechtspersoon) niet langer een *aanvraag* tot afwijking aan het Agentschap voor Natuur & Bos moet richten. Een terreineigenaar of -beheerder die van de toegestane handelingen gebruik wil maken, moet wel een *melding* overmaken, tenminste 14 kalenderdagen voorafgaand aan de uitvoering van de handelingen⁵. Bij de uitvoering van correctieve maatregelen moet aangetoond worden dat sensibiliserende en preventieve maatregelen niet gewerkt hebben. Dit kan door middel van foto's of een gedetailleerde omschrijving van de situatie.

Voor deze melding wordt een specifiek formulier opgesteld (**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden. Actie 40**). Hierin worden alle relevante gegevens verzameld. Dit zijn, minstens, gegevens over (1) de melder; (2) de begunstigde; (3) de uitvoerder; (4) het type maatregelen (zie de classificatie, 6.1); (5) de middelen, installaties of methoden; (6) de soorten (kleine mantelmeeuw en/of zilvermeeuw); (7) de locatie(s); (8) de timing; (9) de motivering aangaande de gekozen maatregelen en (10) de motivering aangaande het statuut dat een generieke afwijking toelaat (zoals de Nacebel code, zie hoofdstuk 9). Voor wat het laatste betreft, moet de melder de nodige bewijsstukken voorleggen.

Actie 10	(Leidende) actor(en)	Timing	Budget
Opmaak van een meldingsformulier voor gebruik van de generieke afwijking.	ANB	Maand 1	Geen.

Een terreineigenaar of -beheerder die in aanmerking komt voor de generieke afwijking is **nooit verplicht** tot het uitvoeren van verstorende maatregelen. De eigenaar of beheerder behoudt de autonomie om het broeden van meeuwen te gedogen, of zelfs te stimuleren. In een aantal gevallen kan dit zelfs de te

⁴ <https://www.natuurenbos.be/beleid-wetgeving/natuurbeheer/soortenbescherming/afwijkingen-op-het-soortenbesluit>

⁵ Deze aanpak is nodig omdat de meeuwen Vogelrichtlijnsoorten zijn. Wanneer er een afwijking op verbodsbepalingen wordt verleend, dient ANB hierover jaarlijks te rapporteren aan de Europese Commissie.

verkiezen optie zijn, ook in het kader van een overlastbeheersing (op bredere schaal). De mogelijkheden om hier subsidies te voorzien worden tijdens de looptijd van de beheerregeling onderzocht (zie ook 6.4 – actie 7). Het gebruik van de afwijking is altijd afhankelijk van de toestemming van de eigenaar van de grond waar het gebruik plaatsvindt.

7.3.2 Voorwaarden

De hier vastgelegde generieke afwijking op het verbod op correctieve maatregelen ten aanzien van kleine mantelmeeuwen en zilvermeeuwen geldt slechts indien **de realisatie van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen** voor beiden soorten **niet in het gedrang komt** en indien **voldoende garanties** bestaan dat dat ook in de **toekomst** het geval zal zijn. Bovendien moet in de melding, onder de motivering, worden aangetoond dat **reeds maatregelen werden getroffen** (met name sensibiliserende maatregelen (6.3), maatregelen voor overlastpreventie (6.4) en voor broedpreventie (6.5)) en dat die onvoldoende effectief bleken te zijn en er dus geen alternatieve maatregelen bestaan. De **monitoring** (Hoofdstuk 11) van de populaties en van de effectieve realisatie van de beschreven broedzones (Hoofdstuk 8) (met name de geschiktheid als broedleefgebied en het effectief gebruik ervan door beide soorten) moet aantonen dat deze voorwaarde vervuld is. Indien **de voorwaarden niet meer vervuld zijn, wordt de generieke afwijking ingetrokken en zal er case-by-case een specifieke afwijking verleend worden**. Vermits deze ingeschreven is in voorliggende beheerregeling, betekent dit dat de beheerregeling geheel of gedeeltelijk zal opgeheven of aangepast worden.

Gelet op de gebiedsgerichte, regionale aanpak op Vlaams niveau, gelet op het feit dat voldoende broedzones zullen worden afgebakend en ingericht per regio (zie Hoofdstuk 8), gelet op het feit dat deze afwijking enkel van toepassing is op duidelijk afgebakende zones (zie Hoofdstuk 9), gelet op het feit dat over de toepassing van deze afwijking op regelmatige basis zal worden gerapporteerd aan ANB (waardoor steeds kan worden tussengekomen indien nodig geacht), gelet op de monitoring van de populatiegrootte en trends en gezien hij opgeheven wordt van zodra op basis van deze monitoring vastgesteld wordt dat de gewestelijke instandhoudingsdoelen niet meer gehaald worden, doet het verlenen van deze afwijking geen afbreuk aan het behalen en behouden van een gunstige staat van instandhouding voor beide meeuwensoorten.

In de volgende paragrafen worden voor elk van de correctieve maatregelen eventuele bijzondere modaliteiten voor de uitvoering beschreven.

7.4 Correctieve maatregelen

Conform het Soortenbesluit kunnen specifieke handelingen worden toegestaan die afwijken van de verbodsbepalingen (onderafdeling 1 tot en met 5) onder voorwaarden vermeld in art.20. § 1. Afwijkingen op de grond van art.20. kunnen alleen maar toegestaan worden als aangetoond wordt dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat en dat de afwijking geen afbreuk doet aan het streefdoel om de populaties van de soort in kwestie in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. De toepassing van deze verboden handelingen is slechts een redmiddel. Er moet steeds prioritair worden ingezet op preventieve maatregelen, gedefinieerd als maatregelen om broedpogingen te vermijden. Verboden handelingen worden dan enkel toegepast als preventieve maatregelen niet mogelijk zijn of onvoldoende efficiënt blijken voor de mitigatie van de vastgestelde overlast.

7.4.1 Opzettelijk en betekenisvol verstoren

a. Uitvoerder

De afwijking mag uitgevoerd worden door privépersonen (zowel natuurlijk als rechtspersoon) op percelen waarop ze een zakelijk recht hebben, die ze huren, of waarop een concessie rust, dit alles binnen de grenzen van hun toegekende recht. De inzet van gespecialiseerde experts (brandweer,

meeuweninterventieteam (zie Hoofdstuk 10), provinciale/gemeentelijke diensten, overheid) kan gewenst of noodzakelijk zijn.

b. Middelen, instanties en methoden

Deze beheerregeling schrijft niet voor welke middelen in de praktijk voor verstoring of verjaging mogen worden toegepast (zie ook 6.6.1). Wel kunnen enkel middelen die voldoende selectief en/of effectief zijn gebruikt worden:

- Regelmatige betreding van terreinen/daken door mens of dier (hond)
- Afschrikssystemen:
  - Akoestische geluidsdruk
  - Laser
  - Valkerij
  - Robot/drones

Het spreekt voor zich dat de inzet van sommige middelen ook aan andere wetgeving is gebonden, die gerespecteerd dient te worden (bijvoorbeeld drones, loslopende honden,...). Het inzetten van roofvogels is enkel toegelaten wanneer alle andere versturende maatregelen naar behoren ingezet zijn en er nog steeds meeuwen terug komen om te broeden. Om gewenning te voorkomen is het aan te raden om afschrikssystemen regelmatig af te wisselen.

7.4.2 Opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten

a. Uitvoerder

Deze afwijking kan uitgevoerd worden door privépersonen (zowel natuurlijk als rechtspersoon) op percelen waarop ze een zakelijk recht hebben, die ze huren, of waarop een concessie rust, dit alles binnen de grenzen van hun toegekende recht. Bij voorkeur worden hiervoor echter gespecialiseerde experts (brandweer, meeuweninterventieteam, provinciale/gemeentelijke diensten, overheid) ingezet.

b. Middelen, instanties en methoden

Wanneer meeuwen tot nestvorming overgaan op een ongewenste plaats, kan het (beginnende) nest verwijderd worden. Gezien meeuwen soms hardnekkig blijven proberen, kan het nodig zijn dit meermaals te herhalen. Broedpreventieve maatregelen worden dus best toegepast na het vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten om te vermijden dat meeuwen een tweede broedpoging op dezelfde locatie ondernemen.

Het betreft hier het betreden van de terreinen met nesten (in aanbouw) en het verwijderen en afvoeren van het nestmateriaal.

c. Voorwaarden

De nestlocatie dient na verwijdering wordt opgevolgd, om nieuwe broedpogingen te vermijden. Zoals beschreven in Art 20 § 4 van het Soortenbesluit mogen afwijkingen enkel als aangetoond kan worden dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat (m.a.w. dat de genomen maatregelen ter sensibilisatie (6.3), overlastpreventie (6.4), broedpreventie (6.5) en het opzettelijk en betekenisvol verstoren (6.6.1 en 7.4.1) onvoldoende effectief bleken te zijn).

De maatregelen mogen slechts toegepast worden tijdens de nestopbouw:

- Zilvermeeuw: van februari tot april
- Kleine mantelmeeuw: maart tot mei

7.4.3 Opzettelijk vernielen, beschadigen of verzamelen van eieren

a. Uitvoerder

Deze afwijking kan uitgevoerd worden door privépersonen (zowel natuurlijk als rechtspersoon) op percelen waarop ze een zakelijk recht hebben, percelen dat ze huren, of percelen waarop een concessie rust, dit alles binnen de grenzen van hun toegekende recht. Bij voorkeur worden hiervoor echter gespecialiseerde experts (brandweer, meeuweninterventieteam, provinciale/gemeentelijke diensten, overheid) ingezet. De

inzet van gespecialiseerde experts is zeker gewenst bij het opzettelijk vernielen, beschadigen of verwijderen van eieren (zie 2.3, punt 4.c) vanwege de risico's die hiermee verbonden zijn.

b. Middelen, instanties en methoden

De afwijking kan gebruikt worden voor het vernielen, beschadigen of verzamelen van eieren volgens de technische maatregelen beschreven in 6.6.3, met name (i) het schudden van eieren; (ii) het prikken van eieren; (iii) het oliën van eieren, met een waslaagje of minerale oliën; (iv) het vervangen van eieren door kunsteieren.

c. Voorwaarden

De nestlocatie dient na verwijdering wordt opgevolgd, om nieuwe broedpogingen te vermijden. Zoals beschreven in Art 20 § 4 van het Soortenbesluit mogen afwijkingen enkel als aangetoond kan worden dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat (m.a.w. dat de genomen maatregelen ter sensibilisatie (6.3), overlastpreventie (6.4), broedpreventie (6.5) en het opzettelijk en betekenisvol verstoren (6.6.1 en 7.4.1) en het opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten (7.4.2) onvoldoende effectief bleken te zijn).

De maatregelen mogen slechts toegepast worden tijdens de nestopbouw:

- Zilvermeeuw: van februari tot april
- Kleine mantelmeeuw: maart tot mei

7.5 Afwijkingen voor het nemen van curatieve maatregelen

Deze beheerregeling voorziet geen curatieve maatregelen voor overlastbeperking met uitzondering van deze in het kader van de veiligheid van het luchtverkeer (Art. 20 §1, 3).

Het vangen van dieren voor doeleinden van onderzoek, of als onderdeel van de werking van opvangcentra voor wilde dieren, maakt geen onderdeel uit van deze beheerregeling.

Voor het nemen van deze maatregelen tegen grote meeuwen is een afwijking op het Soortenbesluit nodig, conform Art. 22 en kan enkel aangevraagd worden in het kader van de veiligheid van het luchtverkeer. Deze afwijking moet aangevraagd worden bij het ANB.

7.6 Gedoogzones binnen uitdoofzones

De eigenaar of beheerder behoudt de autonomie om het broeden van meeuwen te gedogen, of zelfs te stimuleren. In een aantal gevallen kan dit zelfs de te verkiezen optie zijn, ook in het kader van een overlastbeheersing. Met name in gevallen die aan één of beide van de volgende criteria voldoen moet worden overwogen om van verstorende maatregelen af te zien en eventueel acties te ondernemen die de aanwezige broedvogels ten goede komen:

- Er is geen broedzone of andere, geschikte broedgelegenheid in de buurt;
- Bij verstorende maatregelen is het risico zeer reëel dat de problematiek zich louter verplaatst.

Dergelijke zones zijn in de feiten dan wel zones waar meeuwen broeden maar zij worden niet gelijkgesteld aan broedzones zoals in deze regeling vooropgesteld.

De daken vormen hierin een speciaal geval. Deze beheerregeling voorziet geen broedzones op daken. De duurzame instandhouding kan niet op daken gerealiseerd worden. Toch kan het gewenst zijn of genoodzaakt om broedende meeuwen, voor korte of langere periode, op daken te gedogen, zeker bij het uitblijven van succesvolle broedzones, met het oog op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen voor kleine mantelmeeuw. In dit specifieke geval kan advies aangeleverd worden door het meeuweninterventieteam (Hoofdstuk 10) om de overlast zoveel mogelijk te mitigeren. Er zal worden nagegaan of het mogelijk is om hiervoor subsidies te voorzien die binnen de reguliere middelen kaderen (Actie 7).

7.7 Controle

Op het gebruik van de in 7.3 vastgelegde generieke afwijking en van specifieke afwijkingen wordt toezicht uitgeoefend door de officieren van gerechtelijke politie en van de toezichthouders die belast zijn met het toezicht op de naleving van de natuur- en jachtregelgeving. Deze personen moeten door de begunstigde van de afwijking in staat worden gesteld om de uitvoering van de afwijking op het terrein te controleren.

8 Broedzones

8.1 Inleiding

Gelet op de borging van de instandhoudingsdoelstellingen voor beide soorten en gezien de huidige overlast voornamelijk ondervonden wordt door **broedende meeuwen**, wordt de leefgebied doelstelling uit de G-IHD voor kleine mantelmeeuw als uitgangspunt genomen. De focus voor de realisatie van deze doelstelling ligt in deze beheerregeling dan ook op de aanduiding en optimale inrichting van voldoende broedzones voor kleine mantelmeeuw. Daar de soorten voornamelijk voorkomen in een gelijkend broedhabitat, en vaak in gemengde kolonies, zullen beide soorten daarom gebruik kunnen maken van optimaal ingerichte broedzones

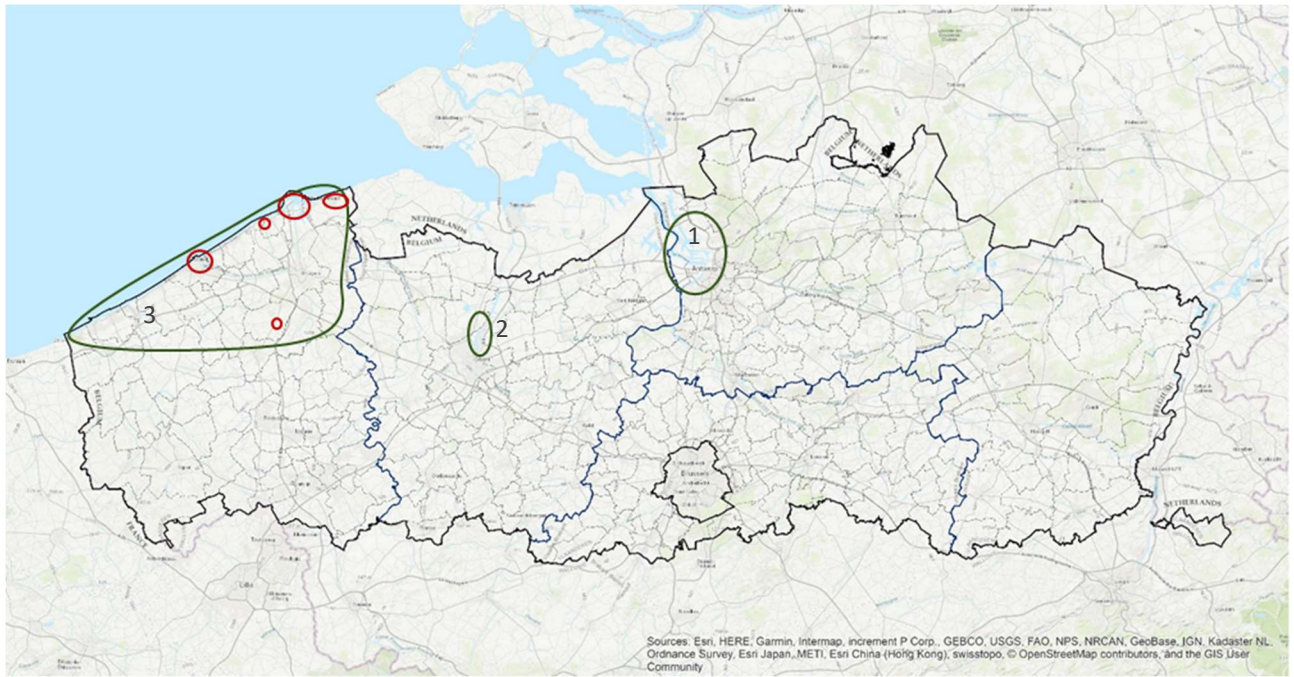
Zowel voormalige, actuele, als nieuwe broedlocaties kunnen als broedzone in aanmerking komen. Deze werden geselecteerd op basis van vier uitgangspunten.

- *Broedmogelijkheden voor kleine mantelmeeuw:* de instandhoudingsdoelstellingen zijn enkel voor kleine mantelmeeuw in broedparen vertaald (Hoofdstuk 3). In eerste instantie moet dan ook ruimte voorzien worden voor deze soort. In parallel moet het behoud van bestaande populaties van beide soorten gewaarborgd blijven en moeten er voldoende kwaliteitsvolle broedmogelijkheden voor beiden gerealiseerd worden om overlast te verminderen.
- *Regionale aanpak:* de broedzones moeten broedvogels kunnen opvangen die uit uitdoofzones worden geweerd. De broedzones bevinden zich daarom in de buurt van gekende, overlast veroorzakende broedpopulaties in de uitdoofzones. Concreet worden de volgende actuele deelpopulaties onderscheiden, met de daarop gebaseerde regio's: regio Antwerpen, regio Gent, regio kust. Op basis van de huidige geografische verspreiding van de kolonies en de gemiddelde aantallen van beide meeuwensoorten (periode 2016-2020) in de verschillende regio's wordt volgende verdeelsleutel gehanteerd:
  - 80% van de broedparen wordt aan in de kustregio gewaarborgd,
  - 5% van de broedparen wordt in regio Gentse haven gewaarborgd,
  - 15% van de broedparen wordt in regio Antwerpse haven gewaarborgd.
- *In de broedzones worden socio-economische conflicten vermeden:* de broedzones worden zodanig gelokaliseerd en ingericht dat knelpunten van socio-economische aard (Hoofdstuk 4, knelpunten 1-3) zo goed als mogelijk vermeden worden.
- *In de broedzones worden conflicten met andere beschermde soorten en natuurdoelen vermeden:* de broedzones worden zodanig gelokaliseerd en ingericht dat knelpunten inzake de bescherming van wilde fauna of flora (Hoofdstuk 4, knelpunt 4) zo goed als mogelijk vermeden worden. In de praktijk heeft dit knelpunt voornamelijk betrekking op conflicten met andere grondbroedende kustvogelsoorten.

De uitgangspunten werden vervolgens vertaald naar zeven criteria, die aan een semi-kwantitatieve multicriteriumanalyse zijn onderworpen. Deze criteria waren: (1) de geschiktheid als broedzone, (2) de afstand tot bestaande broedlocaties, (3) de interferentie met de realisatie van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor een speciale beschermingszone (S-IHD), (4) de openbare veiligheid en volksgezondheid, (5) de mogelijke economische schade of effecten op bedrijfsvoering, (6) de beheersing van verstoring en (7) de ruimtelijke inpasbaarheid.

Deze oefening leidde voorlopig niet tot een afbakening van voldoende broedzones in de regio's Gentse en Antwerpse haven. Een aantal acties binnen deze beheerregeling hebben dan ook tot doel om de regionale afbakening van broedzones verder te onderzoeken of uit te werken.

Het achtergrondrapport waarop deze beheerregeling is gebaseerd bevat de gedetailleerde beschrijving van deze oefening en de daarbij toegepaste criteria.

Figuur 1: De drie regio's in Vlaanderen waar de grote meeuwen momenteel in kolonies broeden en overlast veroorzaken; 1) de regio rond de haven van Antwerpen, 2) de regio rond de haven van Gent en 3) de kuststreek met inbegrip van landinwaartse broedlocaties.

Hieronder wordt per regio (cf. Figuur 1) een opsomming gegeven van de geïdentificeerde broedzones met daaraan gekoppelde actiepunten. Maatregelen omtrent de inrichting worden in 8.7 opgesomd.

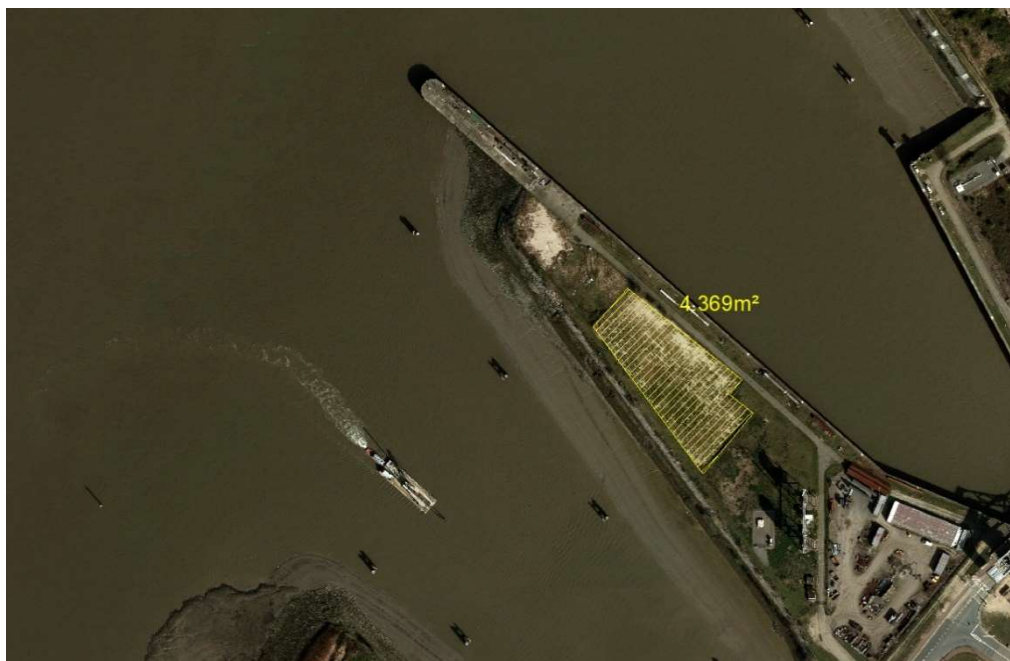
Per regio en gebied zal bekeken worden welke inrichtingen moeten gebeuren en wie de (financiële) verantwoordelijkheid heeft voor zowel inrichting als beheer. Deze acties moeten zo snel mogelijk na de start van de beheerregeling uitgevoerd worden. De zoektocht naar nieuwe gebieden is telkens weer een moeilijk proces gebleken waardoor te verwachten valt dat dit proces ook de nodige tijd zal vereisen.

8.2 Regio Antwerpse haven

Voor bijna alle potentiële broedlocaties zijn conflicten van socio-economische aard of met andere beschermde soorten te verwachten. Op twee locaties is de mogelijkheid tot inrichting als broedzone (nog) verder te onderzoeken.

De oostelijke zone tussen de Boudewijnslus en de Van Cauwelaertsluis (Figuur 2) werd in 2007 ingericht voor visdief. Dit maakt de aanwezigheid van grote meeuwen ongewenst. Afhankelijk van de grootte en de terreingesteldheid zou dit mogelijk toch verenigbaar zijn. Dit dient nader te worden onderzocht (Actie 11).

<i>Actie 11</i>	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Nagaan (on)verenigbaarheid van natuurdoelen en meeuwen voor de van Cauwelaertsluis</i>	<i>ANB, INBO, MOW, AMT, Havenbedrijf Antwerpen</i>	<i>Maand 1-3</i>	<i>Geen</i>

Figuur 2: Ingerichte zone tussen de Boudewijn en Van Cauwelaertsluis

Het sluisgebouw aan de Kallosluis, eigendom van de Vlaamse Overheid, kan mits beperkte inspanning ook meeuuvriendelijk ingericht worden. Verder overleg met de betrokken actoren moet de potenties en aanpassingen beter in beeld brengen (Actie 12).

<i>Actie 12</i>	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Nagaan mogelijkheden voor het meeuuvriendelijk inrichten van de daken van het sluisgebouw aan de Kallosluis</i>	<i>ANB, MOW, AMT, Havenbedrijf Antwerpen.</i>	<i>Maand 1-12</i>	<i>Geen</i>

Al bij al lijken de hierboven geschetste terreinen onvoldoende groot of geschikt om de huidige, overlast veroorzakende broedpopulaties in de regio Antwerpen te kunnen opvangen. Om die reden wordt de screening van nieuwe terreinen verder gezet (Actie 13). North Sea Port en de haven Antwerpen-

Zeebrugge in het kader van een onderzoeksproject naar de Delta populatie van grote meeuwen, ook naar de mogelijkheden zowel binnen het havengebied als daarbuiten (Arts F.A. & Janse W.M. 2021).

<i>Actie 13</i>	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Screening van overige, mogelijk geschikte terreinen in de regio Antwerpen</i>	<i>ANB, INBO, MOW, AMT, Havenbedrijf Antwerpen.</i>	<i>Maand 5-12</i>	<i>Geen</i>

8.3 Regio Gentse haven

De screening van potentiële locaties bracht (nog) geen geschikte broedzones naar voor. Om die reden is het aangewezen de screening verder door te voeren voor de havenregio (North Sea Port). Daarbij kan worden uitgekeken naar gelijkaardige zones als in de andere regio's, zoals gronden ter hoogte van spoorwegen, ondergrondse leidingen, stortplaatsen,... (Actie 14). Overleg is opgestart met het havenbedrijf North Sea Port en de provincie Oost-Vlaanderen om oplossingen te zoeken voor broedende meeuwen in dit gebied. Zoals hierboven vermeld is North Sea Port deel van het consortium van havens en natuurorganisaties dat de mogelijkheden voor broedende grote meeuwen onderzoekt. Samenwerking met dit consortium werd geïnitieerd zodat beide initiatieven complementair zijn.

<i>Actie 14</i>	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Screening mogelijk geschikte terreinen in de regio van North Sea Port</i>	<i>ANB, INBO, Provincie Oost-Vlaanderen, North Sea Port.</i>	<i>Maand 1-12</i>	<i>Geen</i>

8.4 Regio Kust

8.4.1 Regio Oostkust (Zeebrugge tot Knokke)

In de voorhaven van Zeebrugge is er een aantal zones die geen actief, bovengronds gebruik kennen (vanwege, bijvoorbeeld, ondergrondse leidingen). De zones waar actueel meeuwen broeden, staan bekend als 'Bus', 'Bord' en 'Brittaniadok'. Een verdere inrichting van deze en gelijkaardige terreinen zou zich kunnen vertalen in een belangrijke (grond)broedpopulatie. Het Brittaniadok op de oostelijke dam en het (spoor)wegtraject op de westelijke dam bieden hiervoor allicht de beste potenties (Figuur 3). De inrichting op deze zones is in eerste instantie de installatie van een voswerende omheining (Actie 15). Ook in de achterhaven broedde in 2021 een aantal meeuwen; de mogelijkheden tot optimalisatie van de terreinen moeten verder opgenomen worden.

Indien nieuwe zones ontdekt worden waar meeuwen kunnen broeden moeten acties opgestart worden om deze zones optimaal in te richten. Ook hier zal er samenwerking zijn met het consortium zoals hierboven vermeld.

<i>Actie 15</i>	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Verdere inrichting van geschikte zones zonder bovengronds gebruik in de voorhaven van Zeebrugge</i>	<i>ANB, Port of Zeebrugge, INBO, UGent., MOW, AMT</i>	<i>Maand 1-12</i>	<i>Reguliere werking</i>

Figuur 3 - Overzicht van de zones in de voorhaven van Zeebrugge

De Baai van Heist (in beheer bij het ANB) kan in aanmerking komen als broedzone mits verdere inrichting en aangepast beheer. In 2018 is er een voswerende omheining geplaatst, in functie van de kolonisatie door kustbroedvogels. Tot op heden werden er nog geen broedende meeuwen vastgesteld. De evolutie wordt opgevolgd via de monitoring (zie Hoofdstuk 11). De inrichting voor het vos vrij houden van deze zone moet verder opgevolgd worden gezien de momenteel gebruikte flexnetten vaak door opstuivend zand bedolven geraken. De Baai van Zeebrugge, aan de andere zijde van de voorhaven, zou op een gelijkaardige wijze in aanmerking kunnen komen. De vragen naar de verenigbaarheid met andere functies en vooral de technische haalbaarheid van de oprichting van een voswerende omheining, maken echter dat de geschiktheid nog verder dient te worden onderzocht (Actie 16).

<i>Actie 16</i>	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Onderzoek naar de geschiktheid van de Baai van Zeebrugge als broedzone, inclusief het onderzoek naar het vosvrij houden van de zone</i>	<i>ANB, MOW, INBO, UGent.</i>	<i>Maand 1-12</i>	<i>Geen</i>

De potenties voor inpassing van grote meeuwen binnen het Zwin zijn beperkt. Het gebied sluit sterk aan bij de natuurlijke of historische broedniche van beide soorten maar het belang van het gebied op vlak van recreatie en andere natuurwaarden is hoog, met conflicten tot gevolg. De beste potenties liggen in de toewijzing van een van de eilanden binnen de Zwinuitbreiding. Door gericht beheer kan de aanwezigheid een kolonie meeuwen mogelijk verenigbaar zijn met populaties van andere kustbroedvogels. Het meest noordelijk eiland komt uit de screening naar voor als meest geschikt en daarom aan grote meeuwen toegewezen (oppervlakte 1 ha, [Figuur 4](#)). De vestiging van de verschillende vogelsoorten, met hun aantallen en ruimtelijke verdeling, dienen dan te worden opgevolgd, en desgevallend bijgestuurd (Actie 17). Dit zal onderdeel uitmaken van de monitoring.

Figuur 4 - Eiland '1' wordt ingericht en beheerd als broedlocatie voor grote meeuwen.

<i>Actie 17</i>	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Monitoring van de meeuwenpopulatie (wering van andere vogels) en beheer van een van de nieuwe Zwineilanden i.f.v de meeuwen. Wering van de meeuwen op de andere nieuwe Zwineilanden.</i>	<i>ANB, INBO, Zwin Natuurpark</i>	<i>Elk jaar, rond broedseizoen</i>	<i>Geen</i>

8.4.2 Regio Middenkust (Oostende tot Nieuwpoort)

Een bestaande broedzone ter hoogte van de Vergunningenstraat kan in aanmerking komen voor het behoud mits verdere inrichting. Daarnaast zou een nabijgelegen tractiewerkplaats van de spoorwegen op eenzelfde manier in aanmerking komen ([Figuur 5](#)). De mogelijkheden dienen nader te worden onderzocht (Actie 18).

Figuur 5 – Omgeving Oostende

<i>Actie 18</i>	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Onderzoek naar de geschiktheid van zones in de haven van Oostende als broedzone</i>	<i>ANB, INBO, Stad Oostende, Port of Oostende, NMBS/Infrabel</i>	<i>Maand 1-12</i>	<i>Geen</i>

In de duinengordel werden twee terreinen aangeduid als mogelijke broedzone. Het eerste betreft de Sint-Laureinsduinen te Middelkerke (Figuur ~~Figuur~~ 6, de gesaneerde zeereepduinen van de vroegere kampeerterreinen Cosmos en Jacques Junior). De mogelijkheden zijn echter beperkt en dienen nader te worden onderzocht (Actie 19).

<i>Actie 19</i>	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Onderzoek naar de geschiktheid van de Sint-Laureinsduinen als broedzone</i>	<i>ANB, MOW, INBO, Gemeente Middelkerke</i>	<i>Maand 1-12</i>	<i>Geen</i>

Het tweede gebied in de duinengordel betreft twee belendende percelen binnen het Kamp Lombardsijde (eigenaar: Defensie). De percelen hebben een actueel beperkte natuurwaarde en een heel beperkt militair gebruik (Figuur 6). Het terrein heeft een omheining maar deze is onvoldoende voswerend. Er moeten dan ook inspanningen worden geleverd om (1) de omheining aan te passen, (2) het terrein anders in te richten om het geschikter te maken als broedbiotoop, en eventueel (3) meeuwen aan te trekken (zie 8.7) (Actie 20). Eventueel kunnen ook de daken van de gebouwen meeuuvriendelijk ingericht worden zodat overlast gemitigeerd kan worden. Defensie heeft echter plannen om deze site verder te ontwikkelen en het is onduidelijk of de aanleg van broedmogelijkheden voor grote meeuwen nog mogelijk is.

Figuur 6 – Omgeving Middelkerke met rechts de Sint-Laureinsduinen (rode rechthoek) en links het Kamp Lombardsijde (rode veelhoek)

<i>Actie 20</i>	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Inrichting van terreinen binnen Kamp Lombardsijde</i>	<i>ANB, Defensie, INBO</i>	<i>Maand 1-12</i>	<i>Geen</i>

8.5 Noordzee

Momenteel zijn er geen opportuniteiten voor het creëren van broedeilanden op zee. ANB blijft het dossier kustverdediging opvolgen. Indien zich ontwikkelingen zouden voordoen inzake de creatie van land op zee, dient de inpassing van broedgelegenheden voor meeuwen mee te worden onderzocht (Actie 21).

<i>Actie 21</i>	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Opvolgen ontwikkelingen op zee en opportuniteiten onderzoeken</i>	<i>ANB, overige betrokken actoren op regionaal en federaal vlak</i>	<i>Doorlopend</i>	<i>Geen</i>

8.6 Artificiële broedzones

De aanleg van artificiële broedlocaties kent zijn oorsprong als compensatiemaatregel voor kustbroedvogels. Zowel in Vlaanderen als Nederland werden reeds artificiële broedeilanden aangelegd voor onder andere visdieren. In de haven van Den Helder werd een vogelrots gebouwd waar verschillende kustbroedvogels op broeden. Deze en andere mogelijkheden (zoals een verplaatsbaar eiland) kunnen gedurende de looptijd van de beheerregeling onderzocht worden (Actie 22). Enkel indien andere acties met betrekking tot broedzones (zowel op de grond als op daken) niet succesvol gerealiseerd kunnen worden, kunnen artificiële broedlocaties overwogen worden. ANB zal zich blijvend informeren over de

mogelijkheden tot aanleg van artificiële broedzones en de ontwikkelingen zowel in binnen- als buitenland hieromtrent opvolgen.

<i>Actie 22</i>	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Onderzoeken van de mogelijkheden tot aanleg van artificiële broedlocaties in de verschillende regio's</i>	<i>ANB, INBO, MOW, AMT, havenbedrijven, lokale overheden</i>	<i>Doorlopend</i>	<i>Geen</i>

8.7 Fasering en inrichting van broedzones

De inrichting en optimalisatie van broedzones vormen een prioritaire actie en dient binnen de looptijd van deze beheerregeling uitgevoerd te worden. De beheerregeling beoogt immers deels een ruimtelijke shift van broedende meeuwen van uitdoofzones naar broedzones. De realisatie hiervan komt echter met aanzienlijke uitdagingen. Er wordt aangenomen dat meeuwen niet spontaan de hier geselecteerde broedzones zullen koloniseren. Er zal dan ook moeten ingezet worden op maatregelen die de kolonisatie faciliteren.

De eigenlijke inrichting omvat in de regel dan ook drie zaken :

- (1) De plaatsing van een voswerende afrastering of eventueel andere voswerende maatregelen;
- (2) Indien onvoldoende geschikt als broedbiotoop, een fysieke (her)inrichting van het terrein (herprofilering, vegetatiebeheer);
- (3) Desgevallend, het aantrekken van meeuwen. Opties zijn het afspelen van geluiden, het gebruik van lokmeeuwen en/of de gerichte *release* van gerevalideerde meeuwen of kuikens.

De beste kansen op een kolonisatie op korte tot middellange termijn zijn gelegen in Zeebrugge, het Zwin en Oostende. De terreinen te Kamp Lombardsijde lijken momenteel een lagere koloniseringskans te hebben maar bieden wel grote potenties als broedbiotoop na herinrichting. Deze acties verdienen dan ook de hoogste prioriteit binnen de opzet van de beheerregeling. Binnen de regio Antwerpen gaan de beste kansen allicht uit naar de locatie Kallosluis-Singelweg.

Een proefproject rond het lokken van meeuwen is opgestart in 2021 en zal verder gefinancierd worden in het kader van deze beheerregeling (zie ook meeuweninterventieteam).

9 Uitdoofzones

Drie kenmerken van een locatie vormen de basis voor de afbakening van de uitdoofzones waarbinnen de generieke afwijking geldt:

1. De socio-economische activiteit;
2. Het Seveso-statuuut;
3. De ligging in een woonkern.

9.1 Socio-economische activiteiten

De generieke afwijking is van toepassing op zones waar een aantal *socio-economische activiteiten* plaats vindt, die belangrijk zijn voor de *volksgezondheid* (conform SB20-§1-1°), de *openbare veiligheid* (conform SB20-§1-1°) of de *veiligheid van het luchtverkeer* (conform SB20-§1-3°).

Deze zones worden met behulp van NACE⁶-codes afgebakend. De NACE-codering wordt door de Europese Unie en haar lidstaten gebruikt om (al dan niet commerciële) activiteiten te klasseren. Deze NACE-codes zijn voor België verder gedetailleerd in de NACEBEL-codes (NACEBEL 2008).

De socio-economische activiteiten die gebruik kunnen maken van de generieke afwijking worden gegeven in Tabel 1. Zij worden gedefinieerd op het laagste niveau (subklassen, 5 karakters). Als een hoger niveau wordt gegeven (2 of 3 karakters), dan komen alle onderliggende subklassen in aanmerking. De meeste luchthavens hebben een specifieke beheerregeling en worden daarom hier niet mee in beschouwing genomen.

Tabel 1 – NACEBEL-codes die in aanmerking komen

Code	Label
10	Vervaardiging van voedingsmiddelen
11	Vervaardiging van dranken
21	Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten
36	Winning, behandeling en distributie van water
38	Inzameling, verwerking en verwijdering van afval; terugwinning
84232	Strafinrichtingen
861	Ziekenhuizen
871	Verpleeginstellingen met huisvesting

Deze selectie omvat de activiteiten van de voedselketen die extra blootgesteld zijn aan, of gevoelig zijn voor contaminaties (*volksgezondheid*), de activiteiten van de afvalverwerking van waaruit contaminaties kunnen optreden (*volksgezondheid*), de farmaceutische productie (*volksgezondheid*); de activiteiten binnen de luchtvaart (*veiligheid van het luchtverkeer*) en activiteiten binnen zorginstellingen met huisvesting (*volksgezondheid*).

Alle overige activiteiten van de voedselketen (bijvoorbeeld horeca), industrieën (bijvoorbeeld productie van gebruiksartikelen), dienstverlening (al dan niet commercieel), zorg (bijvoorbeeld zorginstellingen zonder huisvesting),... vallen buiten deze selectie. Deze bedrijven of instellingen moeten zich bijgevolg wenden tot een specifieke afwijking (8.6).

Elke terreineigenaar of -beheerder die aantoonbaar over een NACEBEL-code uit [Tabel 1](#) beschikt, kan de eerder genoemde handelingen uitvoeren, mits de voorafgaandelijke melding (zie 7.3).

---

⁶ NACE staat voor ‘Nomenclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne’.

De maatregelen die getroffen worden op luchthavens zijn hier niet in detail opgenomen. Ze omvatten diverse ontradende (bijvoorbeeld groeninrichting), verjagende (bijvoorbeeld knalpatronen) en verwijderende maatregelen (bijvoorbeeld afschot), die niet specifiek op meeuwen zijn gericht, maar op het gehele vogelbestand. De procedures hiervoor staan beschreven in specifieke plannen voor het soortenbeheer van luchthavens, die in samenspraak met het Agentschap voor Natuur en Bos zijn opgesteld (bijvoorbeeld Musseeuw 2016 voor de internationale luchthaven Oostende-Brugge).

9.2 Seveso-status

De generieke afwijking is van toepassing op zones met Seveso-inrichtingen, die activiteiten ontplooiën op het vlak van de behandeling, de productie, het gebruik of de opslag van gevaarlijke stoffen. De afwijking wordt toegekend op grond van de *openbare veiligheid* (conform SB20-§1-1°).

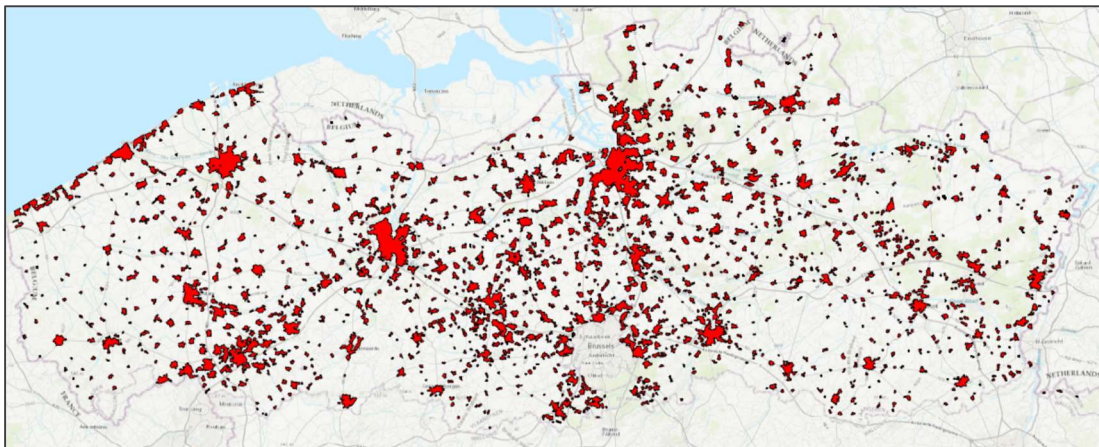
De kaart en lijst met Seveso-inrichtingen kunnen worden geraadpleegd op de website van het Departement Omgeving⁷.

Elke terreineigenaar of -beheerder die aantoonbaar over een Seveso-status beschikt, kan de eerder genoemde handelingen uitvoeren, mits de voorafgaandelijke melding.

9.3 Woonkernen

De generieke afwijking is van toepassing in woonkernen vanwege het belang voor de *volksgezondheid* (conform SB20-§1-1°).

Woonkernen worden vastgelegd volgens de dataset 'kernen, linten, verspreide bebouwing in Vlaanderen' van het Departement Omgeving van de Vlaamse overheid. De kaart met woonkernen kan worden geraadpleegd op de Geopunt-website van de Vlaamse overheid⁸. Een woonkern is minimum 5 hectare groot en kent een voldoende hoge bewoning en bebouwing (Figuur 7). Linten en verspreide bebouwing, die volgens dezelfde kaart worden gedefinieerd, behoren niet tot de uitdoofzones met generieke afwijking.

Figuur 7 – Overzichtkaart van woonkernen in Vlaanderen (bron: Geopunt.be)

Elke terreineigenaar of -beheerder die binnen een woonkern actief is, kan de eerder genoemde handelingen uitvoeren, mits de voorafgaandelijke melding. Gelet op het vaak lokale karakter van de overlast en het potentieel grote aantal meldingen, geniet een gemeentelijke coördinatie de voorkeur. Hierbij richten terreineigenaars of -beheerders een aanvraag aan het gemeentebestuur. Deze richten, na

⁷ <https://omgeving.vlaanderen.be/seveso-inrichtingen-in-vlaanderen>

⁸ <http://www.geopunt.be/catalogus/datasetfolder/2d120963-441b-4d6a-b130-f3d563c369fa>

evaluatie, een gecoördineerde melding voor de relevante woonkernen gelegen op hun grondgebied, aan het ANB.

Ook de melding van overlast en vraag voor interventie in woonkernen aan het meeuweninterventieteam zal via de gemeente- en stadsdiensten verlopen.

Elke gemeente- of stadsdienst behoudt echter ook de autonomie om het broeden van meeuwen te gedogen, of zelfs te stimuleren. Lokale besturen worden dan ook best goed geïnformeerd wat de mogelijkheden binnen deze beheerregeling zijn, en de verscheidene aanpakken kunnen daarbij ook best verder worden onderzocht (**Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.**Actie 23).

Actie 23	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Informatieverschaffing aan en enquête bij gemeenten en steden inzake de toepassing van versturende maatregelen</i>	<i>ANB, meeuweninterventieteam</i>	<i>Maand 13- 24</i>	<i>12.500€</i>

10 Meeuweninterventieteam

Het is wenselijk dat de uitvoering van ten minste de correctieve maatregelen (opzettelijk verstoren of vernielen van nesten of eieren) zo veel als mogelijk gecoördineerd wordt uitgevoerd en opgevolgd kan worden. Op die manier wordt een overzicht bewaard over de gehele broedpopulatie, in plaats van enkel individuele broedgevallen te behandelen. Bovendien biedt dit de beste garanties op een deskundige uitvoering en om de opgelegde hiërarchie in maatregelen te bewaken. Daarbij kan ook het belang van preventieve maatregelen stelselmatig benadrukt worden. Haast als vanzelf komen aldus ook sensibiliserende elementen aan bod. Kortweg zou het volledige pakket aan maatregelen dus kunnen worden afgedekt door wat we hier als een 'meeuwenterventieteam' aanduiden.

10.1 Werkingsgebied

Een meeuwenterventieteam kan meer specifiek een cruciale rol opnemen voor de maatregelen in woonkernen en bij uitbreiding (haven)bedrijven. Het gaat daarbij dan voornamelijk om woonkernen van de kustregio. Door de heel uiteenlopende situaties waarin grote meeuwen hier broeden en/of overlast veroorzaken, kunnen heel wat maatregelen moeilijk of niet door bewoners (of andere terreinbeheerders) worden uitgevoerd. In het verleden werden heel wat maatregelen door brandweerdiensten uitgevoerd, wat echter vaak een reactieve in plaats van proactieve aanpak was, en dus niet strookte met de hiërarchische aanpak.

In eerste instantie zal het meeuwenterventieteam dat reeds werkzaam is aan de kust verder versterkt en ondersteund worden. De mogelijkheden om in de andere regio's een meeuwenterventieteam in te zetten zal tijdens de looptijd van de beheerregeling verder onderzocht worden waarbij de rolverdeling en bevoegdheden in andere regio's uitgeklaard zal worden. De ervaringen opgedaan door het "Meeuwenterventieteam Kust" zal dienen om de werking te optimaliseren.

10.2 Uitvoering

Het meeuwenterventieteam bestaat uit een gespecialiseerd team dat zich wijdt aan de opvolging van meeuwenproblemen. Het team moet in het broedseizoen (vanaf begin maart tot midden september) minstens twee medewerkers omvatten, en meer naarmate het werkingsgebied of de werklast verruimt. De experts van het meeuwenterventieteam zullen aan de slag gaan met een maatregelenpakket dat zowel preventief als repressief van aard is: sensibiliseren/adviseren, dak inspectie, hulp bij keuze/installatie van technopreventieve maatregelen, en enkel waar het echt nodig is ook het wegnemen van nesten (in aanbouw), vervangen van legsels met dummy-eieren enz. De interventies kunnen uit verschillende fases bestaan: een preventieve fase, een eigenlijke interventie fase en een nazorg fase.

In gevallen waar het meeuwenterventieteam noodzaak heeft aan gespecialiseerde infrastructuur zoals hoge ladders (ladderwagen), dient via de geëigende kanalen ondersteuning van de brandweer aangevraagd worden.

Het meeuwenterventieteam kan enkel die maatregelen uitvoeren waarvoor de gemeente op wiens grondgebied de interventie plaatsvindt de nodige afwijkingen heeft verkregen.

Naast het uitvoeren van maatregelen zal het team ook instaan voor de ondersteuning van het project rond het lokken van meeuwen naar broedzones. De hieraan verbonden taken zullen contractueel vastgelegd worden maar omvat onder andere het verzorgen van de vliegvlugge kuikens (zowel voor als na plaatsing in de soft release).

De markt is voor deze diensten zeer beperkt. De diensten vergen onder meer een goede kennis inzake de biologie van meeuwen en dierenwelzijn, specifieke materialen (bijvoorbeeld nepeieren) en faciliteiten (bijvoorbeeld opvang), een hoge bereikbaarheid, continuïteit (doorheen het seizoen en zo mogelijk over jaren) en toewijding. In de feiten worden de diensten op heden enkel verleend door het Opvangcentrum voor vogels en wilde dieren (VOC) van Oostende. Dit is een opvangcentrum voor vogels en wilde dieren zoals bedoeld in Hoofdstuk 5 en Bijlage 4 van het Soortenbesluit.

10.3 Financiering

In het wild levende dieren worden wettelijk gekwalificeerd als 'res nullius', wat inhoudt dat zij aan niemand toebehoren. Bijgevolg is niemand aansprakelijk voor de overlast die eventueel veroorzaakt wordt, noch voor de kosten die met de beheersing van die overlast gepaard gaat. In principe worden kosten voor beheersing van soorten dan ook door de schadelijder gedragen (bijvoorbeeld muizen, duiven...), *in casu* terreineigenaars en -beheerders. De kosten van de interventies door de brandweer worden gefinancierd door gemeenten en steden. Daar het bedoeling is om de taken van de brandweer inzake meeuweninterventies te laten overnemen door het meeuweninterventieteam, kunnen de kosten ook best gedragen worden door gemeenten en steden. Teneinde een goede implementatie van deze regeling te garanderen, waarbij de hiërarchie aan maatregelen wordt gerespecteerd en deze op professionele wijze worden uitgevoerd, voorziet de Vlaamse overheid een flankerende financiële bijdrage voor interventies die door het meeuweninterventieteam worden uitgevoerd en door gemeentes of steden worden gefinancierd. De verdere financiële ondersteuning van het meeuweninterventieteam wordt met deze beheerregeling bestendigd. De financiële bijdrage van de Vlaamse Overheid zal verlopen via de toekenning van een facultatieve subsidie aan of via een samenwerkingsovereenkomst met Opvangcentrum voor vogels en wilde dieren Oostende vzw.

<i>Actie 24</i>	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Opzet van financiering van meeuweninterventieteam</i>	<i>ANB, VOC Oostende, steden en gemeenten, provincies</i>	<i>Maand 1-12</i>	<i>25.000 tot 52.000€ op jaarbasis</i>

10.4 Monitoring

Aangezien het meeuweninterventieteam in zijn werkingsgebied een gedetailleerd overzicht opbouwt van de daar aanwezige broedpopulatie, kan de monitoring (zie Hoofdstuk 11) in die zones mee worden afgedekt.

10.5 Rapportering

Het meeuweninterventieteam maakt samen met de betrokken gemeentes en steden jaarlijks een rapport op van de implementatie van de maatregelen (interventies). De verzamelde gegevens moeten toelaten om de evolutie van de populatie op te volgen. Op het einde van het seizoen wordt dit rapport en de belangrijkste bevindingen kort besproken met ANB.

Dit rapport bevat minstens volgende gegevens:

- aantal interventies,
- tijdstip en locatie van de interventies,
- uitgevoerde maatregelen,
- behandelde soort,
- afwijkende maatregelen en andere bijzonderheden,
- kostprijs.

11 Monitoring van de meeuwenpopulaties en controle van de maatregelen

Gelijktijdig met de aanvang van de beheerregeling moet een monitoring van kleine mantelmeeuw en zilvermeeuw opgestart te worden. De basismonitoring heeft tot doel om jaarlijks een schatting te maken van de populatiegrootte van beide soorten in Vlaanderen. Deze monitoring moet jaarlijks gebeuren, met als doel het inschatten van het effect van de maatregelen en acties opgenomen in deze beheerregeling op de populaties en op de instandhoudingsdoelstellingen van beide meeuwensoorten. Andere factoren die de populatie-aantallen mee sturen worden, voor zover meetbaar, eveneens in rekening gebracht (o.a. voedselaanbod). Indien deze niet voor handen zijn wordt een inschatting gemaakt van hun effect.

De uitvoering van een aantal monitoringsacties kan gefaciliteerd worden mocht er kunnen beroep gedaan worden op een meeuweninterventieteam. Deze taken worden hieronder verder toegelicht.

Monitoring kan worden omschreven als een toestandsopvolging waarbij de evolutie van een doelpopulatie vergeleken wordt met vooraf vastgestelde normen, referentiewaarden of doelstellingen. Afhankelijk van de situatie (dak versus grond), plaats en grootte van de broedkolonie kan de monitoringsaanpak wijzigen. Bovendien zal het, gezien mogelijke evoluties in aantallen, nodig zijn om voortdurend een vinger aan de pols te houden en regelmatig te evalueren welk type monitoring waar nodig is en welke middelen ingezet kunnen worden.

11.1 Monitoring van de broedende populaties van zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw

11.1.1 Methodiek

De uit te werken methodiek moet minstens volgende elementen bevatten:

- Monitoring van de **grondbroedende meeuwen kolonies**, zowel in de huidige als toekomstige broedzones, waarbij ook de verhouding van de soorten gescoord moet worden middels een voldoende grote steekproef door vanop afstand met een verrekijker de aanwezige individuen op soort te brengen
- Monitoring van de kolonies van **dakbroedende meeuwen**. Prioritair gaat het hier over de huidige grote dakbroedende kolonies. Ook hier worden alle nesten geteld en wordt de verhouding van de soorten bepaald.

Afhankelijk van de grote, plaats en toegankelijkheid van de kolonie kan een andere methodiek toegepast worden.

11.1.2 Actieplan

Bij de start van de monitoring wordt een gedetailleerd plan van aanpak opgesteld. Naast de monitoring van de populatie aantallen gebeurt ook de opvolging van de maatregelen, zowel in de broedzones als in de uitdoofzones, als in rustzones en hoogwatervluchtplaatsen. Hierbij worden de uitgevoerde acties in beeld gebracht en wordt een evaluatie gemaakt van de efficiëntie van uitgevoerde maatregelen (opvolging efficiëntie lokmiddelen, opvolging efficiëntie grondpredatorwerend hekken, ...). Deze evaluatie zal tijdens het jaarlijks overleg met de begeleidingsgroep (zie Hoofdstuk 12) worden voorgesteld.

<i>Actie 25</i>	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Uitwerking van een plan van aanpak voor de monitoring gedurende de looptijd van de monitoring</i>	<i>opdrachtnemer monitoring, ANB</i>	<i>Maand 1-12</i>	<i>Vervat in budget monitoring, actie 27</i>

11.1.3 Rapportering

Er wordt jaarlijks een bondig rapport opgesteld dat een beschrijving geeft van de uitgevoerde monitoring. Het rapport evalueert in hoofdlijnen de effecten van de genomen maatregelen op basis van de uitkomst

van de monitoring. Dit rapport zal deel uitmaken van het evaluatie van de beheerregeling door de begeleidingsgroep (Actie 26).

<i>Actie 26</i>	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Opstellen van een monitoringsrapport</i>	<i>opdrachtnemer monitoring, ANB</i>	<i>jaarlijks</i>	<i>Vervat in budget monitoring, actie 27</i>

11.1.4 Uitvoering en financiering

De monitoring zal uitgevoerd worden door een gespecialiseerd team dat de nodige expertise heeft in het opvolgen van meeuwenpopulaties én de meeuwenproblematiek. Het team moet over voldoende medewerkers kunnen beschikken om de verschillende populaties simultaan op te volgen. De uitvoering omvat de monitoring zelf alsmede ook de rapportage en regelmatig overleg met ANB.

Naast een uitvoerende rol zal het gespecialiseerde team ook instaan voor de algemene coördinatie van de monitoring waarbij het meeuweninterventie aangestuurd kan worden voor het monitoringsluik in de steden/gemeenten (zie 10.1).

De correcte administratieve procedure voor deze opdracht zal moeten onderzocht worden bij opstart van de beheerregeling.

<i>Actie 27</i>	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Opzet van financiering en uitvoering monitoring</i>	<i>ANB_opdrachtnemer monitoring</i>	<i>Doorlopend</i>	<i>150.000 euro</i>

11.2 Monitoring van de acties en maatregelen van de beheerregeling

Het effect van de genomen maatregelen moet jaarlijks geëvalueerd worden. Om een juiste inschatting te maken van de effecten van de genomen maatregelen moet ook de uitvoering ervan in beeld worden gebracht. Het is dan ook cruciaal om alle informatie omtrent de genomen maatregelen op een centrale plaats te verzamelen. Dit betreft onder meer de rapportages van het meeuweninterventieteam, de inrichting en het beheer van de broedzones als de meldingen en aanvragen omtrent de afwijkingen op de verbodsbepalingen.

11.3 Evaluatie van populatie-aantallen in relatie tot afwijkingen

Als uit de jaarlijkse monitoringsgegevens blijkt dat de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen van beide meeuwensoorten duurzaam geborgd zijn kan de generieke afwijking in werking blijven. In de omgekeerde richting kan, als blijkt dat de realisatie van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen in gevaar komt, de toegekende generieke afwijking terug ingetrokken worden (zie Hoofdstuk 7). Hiertoe wordt overleg gepleegd tussen de opdrachtnemer van de monitoringsopdracht en het ANB.

Om de mogelijke gevolgen van de evaluatie te kaderen moet een beslissingsboom opgesteld worden waarin duidelijk aangegeven wanneer aanpassingen aan het wettelijk kader dat deze beheerregeling vormt nodig geacht worden. Deze beslissingsboom houdt rekening met de gegevens uit de populatiemonitoring, de maatregelen getroffen in de specifieke en generieke uitdoofzones, de gerealiseerde inrichtingen in de broedzones en (een inschatting van) externe factoren zoals voedselaanbod.

Actie 28	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Opzet van een beslissingsboom voor het evalueren van het effect van de maatregelen op de populatietrends en de impact voor de generieke afwijking</i>	<i>opdrachtnemer monitoring, ANB</i>	<i>Doorlopend</i>	<i>Vervat in budget monitoring, actie 27</i>

12 Begeleidingsgroep

Jaarlijks zullen de verzamelde gegevens over de uitgevoerde maatregelen en de monitoringsgegevens van de populaties zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw worden besproken. Hiervoor wordt een begeleidingsgroep opgericht bestaande uit de leden van de stuurgroep opgericht voor de opmaak van de beheerregeling meeuwen, eventueel aangevuld met extra leden indien dit noodzakelijk blijkt (Actie 29). Het ANB zal een coördinator aanstellen voor de uitvoering van de beheerregeling. Hij/zij zal het centrale aanspreekpunt zijn en de acties op Vlaams niveau coördineren.

De begeleidingsgroep heeft een louter adviserende rol, de finale beslissing over mogelijke aanpassingen aan de maatregelen/acties opgenomen in de beheerregeling zal steeds door ANB worden genomen. Deze groep heeft als doelstelling om de jaarlijks voorgelegde resultaten te bespreken. Indien nodig kan de groep meezoeken naar gedragen oplossingen en maatregelen zonder het proces te sturen.

- Het opvolgen en evalueren van de realisatie van alle vermelde acties;
- Het opvolgen en evalueren van de realisatie van een gunstige staat van instandhouding voor de soorten die gevat zijn door de beheerregeling;
- Het opvolgen van de resultaten van de in de beheerregeling beschreven monitoring;
- Het voorstellen en bespreken van bijkomende of vervangende maatregelen indien de effectiviteit van de beschreven maatregelen niet voldoende blijkt;
- De evaluatie van de werking van het meeuweninterventieteam.

Indien zou blijken uit de jaarlijkse evaluatie dat een van de vastgestelde maatregelen in de beheerregeling aangepast moet worden kan dit binnen het kader van deze begeleidingsgroep besproken worden.

Indien aanpassingen nodig geacht worden, zal hiervoor een addendum aan of wijziging van de beheerregeling opgemaakt worden die ter ondertekening aan de minister van Omgeving zal worden voorgelegd. Het originele ministeriële besluit (MB) zal hierbij ook aangepast worden.

12.1 Periodiciteit

De begeleidingsgroep komt eenmaal per jaar samen in het najaar-winter zodat de resultaten van het voorgaande broedseizoen en toeristisch seizoen kunnen besproken worden. Bij hoogdringendheid kan de begeleidingsgroep per uitzondering samengeroepen worden.

12.2 Leden

Het Agentschap voor Natuur en Bos is verantwoordelijk voor het voorzitterschap en het secretariaat van de begeleidingsgroep.

Volgende organisaties zijn vertegenwoordigd in de Beheercommissie:

- Agentschap voor Natuur en Bos (ANB)
- Provincie West-Vlaanderen - Gebiedswerking Kust
- Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) - Afdeling Maritieme Toegang
- Agentschap Maritieme Dienstverlening en Kust (MDK)
- Natuurpunt vzw
- Vogelbescherming Vlaanderen vzw
- Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO)
- Port of Antwerp - Havenbestuur Antwerpen
- MBZ – Havenbestuur Zeebrugge
- Alfaport VOKA
- APZI

Het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek levert als wetenschappelijke instelling expertise aan. Daarnaast wordt ook de afdeling Onroerend Erfgoed uitgenodigd. Voor specifieke agendapunten kunnen

studiebureaus, bedrijven, andere overheden of extra deskundigen gevraagd worden om toelichting te geven in de vergadering.

<i>Actie 29</i>	<i>(Leidende) actor(en)</i>	<i>Timing</i>	<i>Budget</i>
<i>Opzet van begeleidingsgroep</i>	<i>ANB</i>	<i>Maand 1-6</i>	<i>Geen</i>

13 Actietabel en looptijd

Deze beheerregeling heeft een looptijd van 5 jaar. Aangezien een aantal van de beoogde ontwikkelingen een langere tijdsspanne hebben, kan op het einde van de looptijd eventueel een verlenging voorgesteld worden aan de minister van Omgeving.

Actie nummer	Omschrijving	(Leidende) actor(en)	Timing
1	Initiële revisie van het bestaande communicatiemateriaal en de kanalen over grote meeuwen in functie van de vaststelling van deze beheerregeling	ANB, Provincie West-Vlaanderen, Vogelbescherming Vlaanderen, gemeenten	Maand 1-3
2	Jaarlijkse revisie van het bestaande communicatiemateriaal over grote meeuwen in functie van het broedseizoen	ANB, Provincie West-Vlaanderen, Vogelbescherming Vlaanderen, gemeenten	Jaarlijks, maart
3	<i>Opstellen communicatieplan</i>	<i>ANB, meeuweninterventieteam</i>	<i>Maand 1-12</i>
4	<i>Evaluatie van maatregelen voor overlastpreventie</i>	<i>Provincie West-Vlaanderen, gemeentelijke overheden, ANB</i>	<i>Jaarlijks,</i>
5	<i>Studie(na)middag over 'meeuwen en afval' (t.a.v. lokale besturen)</i>	<i>Provincie West-Vlaanderen, OVAM, ANB</i>	<i>Tweede werkingsjaar eventueel te herhalen</i>
6	<i>Opmaak korte technische handleiding over meeuuvriendelijke dakinrichting</i>	<i>ANB, Meeuweninterventieteam</i>	<i>Maand 1-12</i>
	<i>Mogelijkheden onderzoeken voor een subsidieregeling voor het behouden van broedende meeuwen op daken</i>	<i>ANB</i>	<i>Maand 1-12</i>

8	<i>Revisie van de handleiding 'Natuur als goede buur' voor meeuwen</i>	<i>ANB</i>	<i>Maand 12-24</i>
9	<i>Studie(na)middag over 'meeuwen en daken' (t.a.v. sectoren, stakeholders identificeren)</i>	<i>ANB, Provincie West-Vlaanderen, Confederatie Bouw?</i>	<i>Maand 12-24, eventueel te herhalen</i>
10	<i>Opmaak van een aanvraagformulier voor gebruik van de generieke afwijking.</i>	<i>ANB</i>	<i>Maand 1</i>
11	<i>Nagaan (on)verenigbaarheid van natuurdoelen en meeuwen voor de van Cauwelaertsluis.</i>	<i>ANB, INBO, MOW, AMT, Havenbedrijf Antwerpen</i>	<i>Maand 1-3</i>
12	<i>Nagaan mogelijkheden voor het meeuuvriendelijk inrichten van de daken van het sluisgebouw aan de Kallosluis</i>	<i>ANB, MOW, AMT, Havenbedrijf Antwerpen</i>	<i>Maand 1-12</i>
13	<i>Screening van overige, mogelijk geschikte terreinen in de regio Antwerpen.</i>	<i>ANB, MOW, AMT, Havenbedrijf Antwerpen</i>	<i>Maand 5-12</i>
14	<i>Screening mogelijk geschikte terreinen in de regio van North Sea Port.</i>	<i>ANB, INBO, Provincie Oost-Vlaanderen, North Sea Port.</i>	<i>Maand 1-12</i>
15	<i>Verdere inrichting van geschikte zones zonder bovengronds gebruik in de voorhaven van Zeebrugge.</i>	<i>ANB, Port of Zeebrugge, INBO, UGent</i>	<i>Maand 1-12</i>
16	<i>Onderzoek naar de geschiktheid van de Baai van Zeebrugge als broedzone.</i>	<i>ANB, MOW, INBO, UGent.</i>	<i>Maand 1-12</i>

17	<i>Opvolging en bijsturing van de broedvogelpopulaties op de eilanden van de Zwinuitbreiding in functie van de vestiging van meeuwen</i>	<i>ANB, INBO, Zwin Natuurpark.</i>	<i>Elk jaar, rond broedseizoen</i>
18	<i>Onderzoek naar de geschiktheid van zones in de haven van Oostende als broedzone</i>	<i>ANB, INBO, Stad Oostende, Port of Oostende, NMBS/Infrabel</i>	<i>Maand 1-12</i>
19	<i>Onderzoek naar de geschiktheid van de Sint-Laureinsduinen als broedzone</i>	<i>ANB, MOW, INBO, Gemeente Middelkerke</i>	<i>Maand 1-12</i>
20	<i>Inrichting van terreinen binnen Kamp Lombardsijde</i>	<i>ANB, Defensie, INBO</i>	<i>Maand 1-12</i>
21	<i>Opvolgen ontwikkelingen op zee en opportuniteiten onderzoeken</i>	<i>ANB, overige betrokken actoren</i>	<i>Doorlopend</i>
22	<i>Onderzoeken van de mogelijkheden tot aanleg van artificiële broedlocaties in de verschillende regio's</i>	<i>ANB, INBO, MOW/AMT, havenbedrijven, overheden</i>	<i>Doorlopend</i>
23	<i>Informatieverschaffing en enquête aan gemeenten en steden inzake de toepassing van versturende maatregelen.</i>	<i>ANB, meeuweninterventieteam</i>	<i>Maand 13-24</i>
24	<i>Opzet van financiering van meeuweninterventieteam</i>	<i>ANB, VOC Oostende, steden en gemeenten</i>	<i>Maand 1-12</i>
25	<i>Uitwerking van een plan van aanpak voor de monitoring gedurende de looptijd van de monitoring</i>	<i>opdrachtnemer monitoring, ANB</i>	<i>Maand 1-12</i>
26	<i>Opstellen van een monitoringsrapport</i>	<i>opdrachtnemer monitoring, ANB</i>	<i>jaarlijks</i>

27	<i>Opzet van financiering en uitvoering monitoring</i>	<i>ANB, opdrachtnemer monitoring</i>	<i>Maand 1-6</i>
28	<i>Opzet van een beslissingsboom voor het evalueren van het effect van de maatregelen op de populatietrends en de impact voor de generieke afwijking</i>	<i>opdrachtnemer monitoring, ANB</i>	<i>Doorlopend</i>
29	<i>Opzet van begeleidingsgroep</i>	<i>ANB</i>	<i>Maand 1-6</i>

14 Financieel overzicht

Actienummer	Omschrijving	Budget
1	Initiële revisie van het bestaande communicatiemateriaal en de kanalen over grote meeuwen in functie van de vaststelling van deze beheerregeling	Geen
2	Jaarlijkse revisie van het bestaande communicatiemateriaal over grote meeuwen in functie van het broedseizoen	Geen
3	<i>Opstellen plan van aanpak communicatie</i>	30.000€
4	<i>Evaluatie van maatregelen voor overlastpreventie</i>	Geen
5	<i>Studie(na)middag over 'meeuwen en afval' (t.a.v. lokale besturen)</i>	7.000€
6	<i>Opmaak korte technische handleiding over meeuwvriendelijke dakinrichting</i>	10.000€
	<i>Mogelijkheden onderzoeken voor een subsidieregeling voor het behouden van broedende meeuwen op daken</i>	Geen
8	<i>Revisie van de handleiding 'Natuur als goede buur' voor meeuwen</i>	Geen
9	<i>Studie(na)middag over 'meeuwen en daken' (t.a.v. sectoren, stakeholders identificeren)</i>	7.000€
10	<i>Opmaak van een aanvraagformulier voor gebruik van de generieke afwijking.</i>	Geen
11	<i>Nagaan (on)verenigbaarheid van natuurdoelen en meeuwen voor de van Cauwelaertsluis.</i>	Geen
12	<i>Nagaan mogelijkheden voor het meeuwvriendelijk inrichten van de daken van het sluisgebouw aan de Kallosluis</i>	Geen
13	<i>Screening van overige, mogelijk geschikte terreinen in de regio Antwerpen.</i>	Geen
14	<i>Screening mogelijk geschikte terreinen in de regio van North Sea Port.</i>	Geen
15	<i>Verdere inrichting van geschikte zones zonder bovengronds gebruik in de voorhaven van Zeebrugge.</i>	Reguliere middelen ANB
16	<i>Onderzoek naar de geschiktheid van de Baai van Zeebrugge als broedzone.</i>	Geen
17	<i>Opvolging en bijsturing van de broedvogelpopulaties op de eilanden van de Zwinuitbreiding in functie van de vestiging van meeuwen</i>	Geen
18	<i>Onderzoek naar de geschiktheid van zones in de haven van Oostende als broedzone</i>	Geen

19	<i>Onderzoek naar de geschiktheid van de Sint-Laureinsduinen als broedzone</i>	<i>Geen</i>
20	<i>Inrichting van terreinen binnen Kamp Lombardsijde</i>	<i>Reguliere middelen ANB</i>
21	<i>Opvolgen ontwikkelingen op zee en opportuniteiten onderzoeken</i>	<i>Geen</i>
22	<i>Onderzoeken van de mogelijkheden tot aanleg van artificiële broedlocaties in de verschillende regio's</i>	<i>Geen</i>
23	<i>Informatieverschaffing en enquête aan gemeenten en steden inzake de toepassing van versturende maatregelen.</i>	<i>12.500€</i>
24	<i>Opzet van financiering van meeuweninterventieteam</i>	<i>260.000€</i>
25	<i>Uitwerking van een plan van aanpak voor de monitoring gedurende de looptijd van de monitoring</i>	<i>Vervat in budget monitoring</i>
26	<i>Opstellen van een monitoringsrapport</i>	<i>Vervat in budget monitoring</i>
27	<i>Opzet van financiering en uitvoering monitoring</i>	<i>163.139,54€*</i>
28	<i>Opzet van een beslissingsboom voor het evalueren van het effect van de maatregelen op de populatietrends en de impact voor de generieke afwijking</i>	<i>Vervat in budget monitoring</i>
29	<i>Opzet van begeleidingsgroep</i>	<i>Geen</i>
Totaal		<i>326.500€</i>

* de monitoring wordt uitgevoerd in het kader van de samenwerkingsovereenkomsten tussen INBO en ANB voor onderzoek kaderend in het onderzoeksprogramma van het INBO en de meerjarenplanning van ANB

Gezien om gevoegd te worden bij het ministerieel besluit tot vaststelling van een beheerregeling voor de kleine mantelmeeuw (*Larus fuscus*) en de zilvermeeuw (*Larus argentatus*) in Vlaanderen.

Brussel,

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw

Jo BROUNS